

Galgamácsai HÉTSZÍN VIRÁG Óvoda és Mini Bölcsőde

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ

Galgamácsa

2025.

OM: 032841

*Készítette: Budai Tünde
óvodaigazgató*

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3.
1.1. Óvoda adatai	4.
1.2. Intézményünk bemutatása	5.
1.3. Nevelési koncepció	6.
2. Gyermekkép, Óvodakép	7.
3. Óvodai élet megszervezésének elvei.....	9.
3.1. Személyi feltételek.....	9.
3.2. Tárgyi feltételek.....	10.
3.3. Szervezeti keretek.....	11.
3.3.1. Hetirend.....	13.
3.3.2. Napirend.....	16.
3.4. Pedagógiai munka dokumentációi	19.
4. Néphagyományőrző óvodai program	24.
4.1. Célja, feladatai	26.
4.2. Hagyományőrző tevékenységek tartalmi elemei	26.
4.3. Hagyományőrző szemléletű tervezés.....	30.
4.4. Nevelési feladatok	32.
4.4.1. Az egészséges életmód kialakítása.....	32.
4.4.2. Érzelmi, erkölcsi közösségi	35.
4.4.3. Anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	39.
5. Óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....	42.
5.1. Játék	42.
5.2. Munka jellegű tevékenységek	46.
5.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	49.
5.3.1. Mindennapos mozgás	50.
5.3.2. Verselés-mesélés	55.
5.3.3. Ének, zene, népi játék, tánc	60.
5.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	65.
5.3.4.1. Környezet esztétikája	69.
5.3.5. Külső világ tevékeny megismerése	70.
5.3.5.1. Matematikai tartalom	77.
5.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére – összegzés	79.
6. Az óvoda kapcsolatai.....	82.
7. Gyermekvédelem, esélyegyenlőség	87.
7.3. Óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre	93.
8. Legitimációs Záradék	95.

*"A mag el van vetve, nem kell csak,
a békeesség és szeretet májusi esője,
hogy kalászbá szöfkjön"
(Kodály Zoltán)*

1. BEVEZETÉS

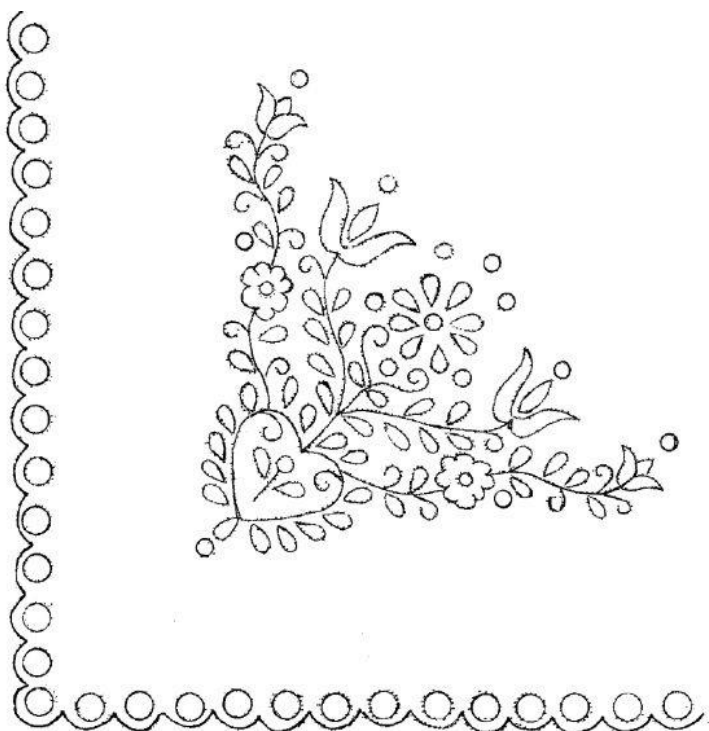
A Galgamácsai Néphagyományörző Programunk létrehozásával, a néphagyomány értékeinek átadását tűztük ki célul, melynek megvalósítását minden csoportban a gyerekek életkorának megfelelően tervezzük, szervezzük.

Nevelés - felfogásunk: Az általunk nevelt gyerekek nép és hazaszeretete mélyből fakadó és hiteles lesz. Az óvodáskorú gyermekeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen és ezáltal hiteles és követendő mintákat kapjon. A régi idők emberének életét meghatározta a család és a természet szeretete. A hagyományörzéssel nem a régi időket akarjuk visszahozni, hanem megmenteni belőle azt, ami érték. Az értékek megőrzésén túl, átadni, újra élővé szeretnénk tenni őket. Mert ezek az értékek mai világunkban is követendők és ezeknek az értékeknek a hiányát érezzük legjobban. Óvodai nevelésünk célja az is, hogy óvodásaink nyitott, család-, haza- és természetszerető felnőttekké váljanak. A gyerekeken keresztül a szülők érdeklődését is ráirányítjuk a hagyományörzésre, így a családokkal együttműködve hatékonyabban érhetjük el

céljainkat. A Galga-mente bőséges népi jellegű forrásanyaga alapként szolgál Óvodai Programunk megvalósításához.

Ezért szeretnénk megvalósítani, a Néphagyományörző Óvodai Programot. Pedagógiai

programunk bevezetése által, a néphagyomány jelenlétével, a gyermekeknek örömteli, játékos élményeket, szüleiknek értékteremtésre serkentő közös együttléteket kívánunk nyújtani.

1.1. Az óvoda adatai

Az intézmény neve:	Galgamácsai Hétszínvirág Óvoda és Mini Bölcsőde
Az óvoda címe:	2183 Galgamácsa, Vasút utca 6.
Telefonszáma:	06-28-610-625 gmovi2183@gmail.com
Telephely neve, telefonszáma:	Mini Bölcsőde 2183 Galgamácsa, Petőfi utca 99. 06-30-923-1268
Az intézmények fenntartója:	Galgamácsa Község Önkormányzata 2183 Galgamácsa, Petőfi S. u. 105.
Az óvoda alaptevékenysége:	851020 Óvodai nevelés Ezen belül további speciális tevékenység: Környezetkultúra nevelés, környezetvédelem Tehetséggondozás 091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai 096015 Gyermekétkeztetés 096025 Munkahelyi étkeztetés 104030 Gyermek napközbeni ellátása családi bölcsőde 104031 Gyermek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása 104035 Gyermekétkeztetés bölcsődében 104060 A gyermekek, családok életminőségét javító programok
Az óvodai csoportok száma:	3 csoport
Mini bölcsődei csoportok száma:	1 csoport (max.8 fő)
A Mini Bölcsőde szakmai programját külön BÖLCSŐDEI dokumentum tartalmazza.	

1.2. Intézményünk bemutatása

Galgamácsa észak-magyarországi község, a Galga völgyében fekszik. Lakosainak száma emelkedő tendenciát mutat. Kevés a munkalehetőség, ezért a fiatalok a környező településekre járnak be dolgozni.

Természeti környezete enyhén lankás, dombos, kertes házakkal, Galgamácsa egy lakóteleppel övezett terület.

Az intézmény önkormányzat által fenntartott, részben önálló.

A lakosság összetétele: törzslakosok és leszármazottaik, Budapestről kitelepült családok, az ország más részeiről betelepült családok.

A lakosság összetétele, óvodai létszámok: Az utóbbi évek statisztikái alapján emelkedő tendenciát mutat.

Galgamácsa: A fiatal kisgyermekes családok száma jelenleg elég magas, ami az óvodai létszámoknál is megmutatkozik.

A szülők munkavállalási lehetősége szorosan összefügg gyermekeik óvodai elhelyezésével. Ez irányú elvárásaiknak igyekszünk eleget tenni. Az intézmény nyitva tartása megfelel a szülők igényeinek.

Az óvoda 3 éves kortól legfeljebb 7 éves korig biztosítja a gyermekek ellátását.

8. § (1)⁶⁵ *Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.*

1.3. Nevelési koncepció, felfogás

*A hagyomány minden embernek visszaadja önmagát."
(Hamvai)*

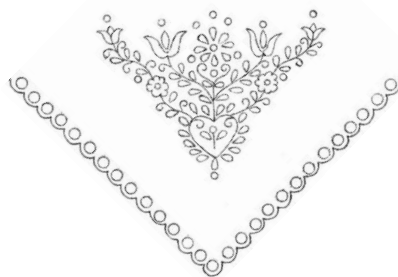
Nevelőtestületünk dolgozói a **Néphagyományőrző Óvodai Nevelési Programja** alapján dolgoznak.

Úgy érezzük azonosulni tudunk a program szellemiségével. **Nevelőközösségünk meggyőződése szerint a családhoz, a földhöz, a néphez, a hazához fűződő erős érzelmi kötődést már az óvodáskorban érdemes megalapoznunk, hiszen ebben a nyitott és fogékony életkorban átélt élmények egy életre szóló útravalót adnak gyermekeinknek.** A program igazodik a családok és a gyerekek szociális igényeihez. A cél és feladatrendszerét elfogadjuk, egyetértünk vele. A gyermekközpontúság, nevelésközpontúság amely a **néphagyományokon** keresztül és a **néphagyományok** által történő nevelést tekinti alapvető feladatának. Ezzel a programmal meg tudjuk őrizni eddigi szokásainkat, hagyományainkat rugalmasan dolgozhatjuk fel elképzeléseinket a jövőben is.

Hitvallásunk, meggyőződésünk fontos eleme az is, hogy az “ünnepelni tudás” képességének alakítását a néphagyomány-ápolás, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti. A gyerek évről-évre örömmel vesz részt a jeles napokat megelőző közös készülődésekben, számára az ünnepnap a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyereket körülvevő felnőttek magatartása, és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyerekekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Átérik az ünnepnapok “másság”-át, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az “ünnepelni tudás” képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

Mit nevezünk néphagyománynak? "Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük."

(Kósa, Szemerkényi, 1975).

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul.

Ezek szerint a gyermek egy fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is - együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Ilyen magas színvonalú nevelésben szeretnénk részesíteni óvodásainkat.

Óvodaképünk

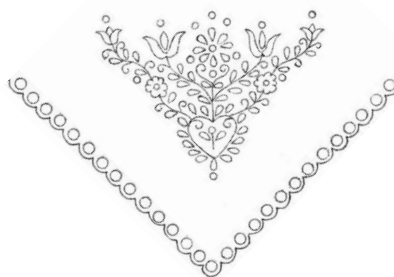
Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

„Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Céljaink, feladataink

- ❖ óvó- védő funkció
- ❖ szociális funkció
- ❖ nevelő – személyiség fejlesztő funkció
- ❖ különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátása is

- ❖ sokoldalú harmonikus fejlődés biztosítása **a néphagyomány ápolás eszközével**
- ❖ erkölcsi és a közösségi nevelés
- ❖ a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az egyéni sajátosságok, eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek ellátását), hátrányok csökkentése
- ❖ érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtése
- ❖ **néphagyomány ápolás átörökítése a gyermek érzelmein át**
- ❖ a testi, a szociális, az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása, valamint a gyermek .egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása
- ❖ gyermeki szükségletek kielégítéséről való gondoskodás
- ❖ gyermeki személyiséget övező elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom biztosítása
- ❖ a mással nem helyettesíthető játék maximális biztosítása, **néphagyományokon** keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése
- ❖ az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek, a gyermeki személyiséghez való igazodása, alkalmazkodása.
- ❖ a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, nyelvi nevelésének a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása
- ❖ a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelme.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3. 1. Személyi feltételek

1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
2. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. (Alapító Okiratunk szerint, intézményünk nem tudja biztosítani az SNI-s gyermekek ellátását.)
5. A felekezeti, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása.
6. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvoda dolgozói	Galgamácsa
1. Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógusok száma	6 fő + 1 fő óvodavezető
2. Középfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus / törvény által engedélyezett	-
3. Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák száma/	3 fő
4. Egyéb munkakörben alkalmazott /pedagógiai asszisztens/	1 fő
5. Közalkalmazottak létszáma	11 fő

2024.08.01-től, telephelyünkön, mini bölcsődei szakmai tevékenység is folyik. (2 kollégával. Továbbá 2025.02.03-tól az önkormányzat által biztosított álláshely engedélyezése folytán 1 kisegítő személyzet dolgozik, teljes állásban a mini bölcsődében.)

Az intézményben, az Aszódi Pedagógiai Szakszolgálat által delegált: 1 fő utazó logopédus végzi a fejlesztést, heti 1 napon.

Nevelőmunkánk alapjaként hangsúlyozzuk a következőket:

- ❖ A gyermekszeretet, a gyermek megértése, az iránta való bizalom, a gyermeki jogok maradéktalan érvényesítése.
- ❖ A gyermekekkel való együttműködő, demokratikus nevelői attitűd, ahol a gyermekek véleménye, elképzelése és ötlete is teret kap.
- ❖ A szeretet teljes, állandó biztonságot adó légkör, a barátságos kiegyensúlyozott óvodai légkör megteremtése
- ❖ A nevelőmunka eredményessége érdekében együttműködő pozitív munkakapcsolat kialakítására törekszünk a nevelőtestület, valamint a nevelőmunkát segítő foglalkoztatottak között.
- ❖ Az óvoda kollektívája hivatástudattal látja el a rábízott gyermekek nevelését.

Az intézmény dolgozóinak munkaideje

A nevelés egész időtartamában biztosított a mi óvodáinkban az óvodapedagógusok jelenléte.

Munka idejük lépcsőzetes kezdéssel és végzéssel zárul.

Óvodapedagógusok: 7-17, illetve 7.30- 16 óráig biztosított jelenlétük az intézményben,

Dajkáknak: 6-17.-ig. (A dajka osztott munkabeosztásban is foglalkoztatható), 7.30-15.30.

Az óvodai csoportok száma:

Galgamácsa: 3 csoport

3.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületeinek legfőbb jegyei:

Galgamácsa:

Az óvoda 1960-ban épült, két csoportos, főzőkonyhás óvodának, 1978-ban 1 csoportszobával ugyan de nem az eredeti tervnek megfelelően, így nincsenek külön gyermeköltözők, tornaszoba, nevelői szoba, személyzeti öltöző. A folyosókon öltöznek a gyerekek így, azok keskenyek, a kiszolgáló helyiségek (wc-k, mosdók) nagyon szűkösek.

1999-2000-ben cserélték ki a tetőszerkezetet és tatarozták, 2008-ban pedig teljes nyílászáró cseréje készült el. 2014. januárjában, Uniós pályázat révén óvodánkra 40 db napkollektort szereltek fel, mely az intézmény áramellátását oldja meg.

2024-ben mindkét mosdó helyiségben teljeskörű felújítás valósult meg, pályázati pénzből. Óvodánk berendezése esztétikus és igényes. Kellemes, harmonikus színek uralják. Óvodánk játékkészlete, a személyiségfejlesztéshez szükséges szakmai eszköztára minden évben bővül. Játsszoudvarunk nagy, füves, fás, fedett betonos részből áll, ami a szabványnak megfelelő mozgásfejlesztő játékokkal jól felszerelt, ivókút is található a fedett terasz mellett. 2023-ban az óvoda udvara nagyobb lett, mely lehetővé tette egy kresz-pálya kialakítását is.

Igényességünket óvodai környezetünk iránt a következő célok motiválják:

A gyermek számára az első benyomás éppen olyan fontos, mint szülei számára. Nem mindegy, hogy életük egyik legfogékonyabb korszakában milyen környezetben töltenek el napi 8-10 órát. Távlati célunk, hogy már kicsi koruktól hozzá tudjuk szoktatni őket az esztétikus, igényes környezethez, hogy majd felnőtt korukban igényesség határozza meg a környezetükhöz fűződő viszonyukat.

Kiemelt feladatunk, hogy különféle pályázati pénzeszközök és alapítványi hozzájárulások összegéből folyamatosan pótoljuk, bővítjük az elhasználódott játékeszközöket, melyek a mindennapos játéktevékenység alapvető kellékei.

Dologi feltételek:

Az ÁNTSZ által meghatározott közegészségügyi előírásoknak megfelelően intézményünkben a dologi feltételek biztosítottak. Ezen felül az óvoda, mint közoktatási intézmény a Fenntartótól, a szakmai és általános működéséhez az állami normatív támogatásból megkapja azt az összeget, ami a gyermekek létszáma szerint megilleti.

A kötelező eszköz és felszerelési jegyzék előírásainak csak részben tudunk megfelelni. Az okok között elsőként az épület adottsága, másodsorban az anyagi korlátok szerepelnek.

3.3. Szervezeti keretek

Hetirend, napirend

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú,

párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.
4. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.
5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni
8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

9. A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Az óvoda nyitvatartási ideje: Galgamácsa: Hétfőtől-péntekig 7.00 – 17.00 napi 10 óra.

A nyitvatartási idő alkalmazkodik a helyi igényekhez, a szülők és a fenntartó elvárásaihoz.

Az intézmény teljes nyitvatartási ideje alatt szakképzett óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

3.3.1.Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy rugalmasabb és alkalmazkodóbb legyen a hetirendünk.

A hetirend összeállításánál figyelünk arra, hogy elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek kipróbálására, témák folytatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A heti rend biztosítja a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezését, szervezését. Kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori- és egyéni sajátosságait, szem előtt tartjuk a fokozatosság és folyamatosság elvét.

HETIREND				
KORCSOPORT	3 – 4 éves	4 – 5 éves	5 – 7 éves	HETI ALKALOM
KÖTÖTT TEVÉKENYSÉG	Mindennapos mozgás Mozgás	Mindennapos mozgás Mozgás	Mindennapos mozgás Mozgás	Naponta 1
KÖTETLEN TEVÉKENYSÉG	Verselés, mesélés Anyanyelv, Beszélgetőkör	Verselés, mesélés Anyanyelv, Beszélgetőkör	Verselés, mesélés Anyanyelv, Beszélgetőkör	Naponta 1

	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Hetente 1
	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	1
	Külső világ tevékeny megismerése	Külső világ tevékeny megismerése	Külső világ tevékeny megismerése	1
		Matematika tartalmú tapasztalatok	Matematika tartalmú tapasztalatok	1

A kötött és kötetlen tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán:

3-4 évesek	November 1 – Május 31
4-5 évesek	Október 1 – Május 31
5-7 évesek	Szeptember 15 – Május 31

A fejlődést elősegítő tevékenységek során alkalmazott munkaformák:

Egyéni, egyénre szabott: differenciáltan egyénileg, önállóan oldanak meg egy feladatot.

Csoportos, mikro csoportos: a csoport tagjai azonos feladatot kapnak. A kooperatív tanulásra épülő csoportmunkában a gyermekek különböző feladatot oldanak meg a csoporton belül, de együttműködve egymással. Történhet párban vagy csoportban.

Frontális: A frontális munkát az egész csoportra vonatkozó, közös nevelési - oktatási célok jellemzik. A frontális szervezési mód pedagógusközpontú, és kevésbé alkalmas arra, hogy a gyerekek egyéni sajátosságaihoz, az egyéni tanulási-tanítási célokhoz igazodjon. Ezért célszerű a frontális munkaformát más munkaformákkal felváltva alkalmazni.

Páros: a gyermekek párban dolgoznak.

A páros munka egyik típusában a pár tagjai azonos feladatot oldanak meg. A másik, kooperatív tanulásra épülő típusában a pár tagjai különböző feladatot végeznek, de együtt működnek a feladat megoldása érdekében.

Napirend:

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendi pontok, időkeretek rugalmasan változtathatók az esetleges előre tervezett, vagy nem várt esemény, időjárástól függően.

A szülői igényeknek megfelelően a különböző szolgáltatások ideje a délutáni órákban szerveződnék.

NAPIREND Szeptember 1 – Május 31-ig		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
6	9	Párhuzamos tevékenységek: Gyülekezés Szabad játék Szabadon választott tevékenység Mesélés Mindennapos mozgás
9	9.30	Testápolás Tízórai
9.30	11.45	Óvodapedagógus által szervezett kötött és kötetlen tevékenységek Szabad játék: csoportszobai, udvari Levegőzés, séta
11.45	12.45	Testápolás Ebéd
12.45	15	Testápolás Pihenés előkészületei, Mese, Pihenés, ébredés, öltözködés,
15	15.30	Testápolás Uzsonna
15.30	17.30	Párhuzamos tevékenységek: Szabad játék: csoportszobai, udvari Szabadon választott tevékenység Délutáni szolgáltatások Hazamenetel

NAPIREND Június 1 –Augusztus 31-ig		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
6	9	Párhuzamos tevékenységek: Gyülekezés Szabad játék Szabadon választott tevékenység Mesélés Mindennapos mozgás
9	9.30	Testápolás Tízórai
9.30	11.45	Óvodapedagógus által szervezett kötetlen tevékenységek Szabad játék: csoportszobai, udvari Levegőzés, séta
11.45	12.45	Testápolás Ebéd
12.45	15	Testápolás Pihenés előkészületei Pihenés, ébredés, öltözködés,
15	15.30	Testápolás Uzsonna
15.30	17.30	Párhuzamos tevékenységek: Szabad játék: csoportszobai, udvari Szabadon választott tevékenység Hazamenetel

Az óvoda csoportszerkezete:

Az óvodában három csoport működik: Kisvakond csoport; Nyuszi csoport; Pillangó csoport.

Csoportszervezés elvei:

- ❖ A csoport szervezéséről a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.
- ❖ A csoportalakításánál a homogén (azonos életkorú) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, de figyelembe vesszük a beóvodázott gyermekek létszámát, illetve a gyermekcsoportok létszámának arányos elosztását, így heterogén, részben heterogén csoportok is kialakulhatnak.
- ❖ A csoport átlagléttszáma: 20 fő

Az óvoda speciális szolgáltatásai:

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusnak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség, biztosítja a gyermekek felügyeletét.

A szülők kérésére, nevelési időn kívül, du. az alábbi szolgáltatásokat szervezzük.

Szolgáltatás tartalma	Ideje	Igénybevevők	Szolgáltatást vezeti	Felügyelet
Néptánc-népi játékok	Heti 1x du. nevelési időn kívül	4-7 évesek	Néptánc oktató	Óvodapedagógus
Hittan	Heti 1x du. nevelési időn kívül	4-7 évesek	Hitoktató	Óvodapedagógus
Angol	Heti 1x du. nevelési időn kívül	5-7 évesek	Angol tanár	Óvodapedagógus
Bozsik-foci	Heti 1x Nevelési időben de.	5-7 évesek	Óvodapedagógus	Óvodapedagógus
Ovi-tánc	Heti 1x Nevelési időn kívül	5-7 évesek	Szaktanár	Óvodapedagógus

3.4 Pedagógiai munka dokumentációi

A gyermekek fejlettségállapotának mérése

63. § (1) Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

(3)¹⁷⁵ Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes járási hivatalt.

(4)¹⁷⁶ Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a 93/A. § szerinti dokumentációban rögzíti.

72. § (1) A szülő kötelessége, hogy

a) gondoskodik gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadja ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kíséri gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét,

b) biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését,

c) tiszteletben tartsa az óvoda vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk.

(2) A szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát.

(4)⁴⁵⁵ A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a köznevelési feladatokat ellátó hatóság kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.

(5) A szülő joga különösen, hogy

a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,

b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,

3)¹⁷⁵ Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján

a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes járási hivatalt.

3)¹⁷⁵ Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes járási hivatalt.

93/A. §²¹⁹ (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

(2) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a) a gyermek anamnézisé,
- b)²²⁰ a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit,
- c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- ❖ a gyermek anamnézisé,
- ❖ a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- ❖ a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- ❖ amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- ❖ a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- ❖ a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.”

Az óvodában használt kötelező nyomtatványok:

- ❖ Felvételi előjegyzési napló
- ❖ Felvételi és mulasztási napló
- ❖ Óvodai csoportnapló
- ❖ Óvodai törzskönyv
- ❖ a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció.

Vezetésük a törvény által előírt módon szükséges.

A **gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció** (FEJLŐDÉSI LAP) tartalmazza a gyermek *anamnézisét*, ami által feltárhatjuk a genetikai, idegrendszeri, fejlődésbeli okokat, megtudhatjuk hogyan alakultak a gyermek szükségletei, idegrendszeri érése, mozgása és beszéde. Megismerhetjük a család egészségügyi háttérét. Az **anamnézis** felvételekor biztosítani kell a szülőket a titoktartásról, nyugodt környezetben történjen a beszélgetés. A kérdőív kitöltése önkéntes, a szülőnek alá kell írnia.

A nyomonkövető rendszer a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva, a tevékenységek fejlettségi szintjét nevelés teljes időszakára kiterjedően is tartalmazza. Óvodánk nevelőtestülete által összeállított fejlődési naplóban (FEJLŐDÉSI LAP) a **megfigyeléseket** rögzítik az óvónők. Mellékletként csatolni kell a rajzfejlettséghez szükséges **emberrajzot, családrajzot**. Ezt a dokumentumot, évente kétszer a szülők megtekinthetik, melyet aláírásukkal igazolnak.

A *gyermek szociális képességeit* társas kapcsolatainak, játékaiban keresztül mérhetjük. Meg kell figyelni, hogyan kezeli a konfliktushelyzeteket, milyen a társas kommunikációja, mennyire normakövető.

A *gyermekek értelmi képességeit* három részterületen mérhetjük. Ezek a gondolkodási műveletek (közvetlen környezet, napszakok, évszakok, élő természeti ismeretek, családi relációk, tevékenységek, közlekedési ismeretek, valóságtudat, összehasonlítás, megkülönböztetés, halmazok, szabályalkotás), pszichikus funkciók működése (érdeklődés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség), érzékszervi szféra, percepció (testséma ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs észlelés, elemi mozgások).

A *gyermekek verbális képességeit* nyelvhasználatuk, verbális kommunikációjuk megfigyelésével mérhetjük. A megfigyelés területei a kifejezőkészség, a beszéd és az összefüggések megértése, a beszéd alaki jellemzői, a nyelvtani alkalmazás szintje, a beszédértés és az új ismeret szóbeli megnyilvánulásai.

Az utolsó nagy terület, melynek fejlődését mérjük, a *testi képességek*. Ez a terület magában foglalja a nagymozgásokat és a finommozgásokat is. A megfigyelt részterületek: általános erőnlét, természetes mozgások, szem-kéz koordináció, ábrázoló tevékenység, kézügyesség, mozgáskoordináció, irányítással végzett mozgások, testének oldalisége, segítségadása a

felnőtteknek nagymozgásokat igénylő feladatokban, eszközhasználata, ábrázolással kapcsolatos igényei, emberábrázolása, finommotorika.

Ebbe a személyiségnaplóba kerül a gyermekek fejlettségi állapotának mérése

Ennek mellékletét képezhetik, ***Szakértői vélemények és Egyéni fejlesztési tervek*** is.

Intézményünk a Fábíán Katalin féle mérőeszköz gyűjteményét használja.

Egyszer középső csoportban, az **5 éves életkor betöltése** után, majd nagycsoport **októberétől**, elsősorban azoknál, akik iskolakészültsége, **fejlettségi szintje** kérdéses és a Pedagógiai Szakszolgálathoz irányítjuk. Így a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos szülői kérelmek benyújtására elegendő idő áll rendelkezésre (január 15-ig). Az eredményeket a gyermek portfóliójában (FEJLŐDÉSI LAP mappa) kell vezetni.

Egyéb esetben a kimeneti mérést április 30-ig kell elkészíteni. Ezekből a mérési adatokból diagramm készül, mely az *Év végi beszámoló* mellékletét képezi.

A fejlesztésre szoruló gyerekeknek (BTM), a területek megnevezésével, **Egyéni fejlesztési terv** készül, fejlesztésük folyamatos.

Hátrányos helyzetű gyerekek esetében, mivel ez egy szociális kategória, kötelezően nem kell egyéni fejlesztés, csak indokolt esetben. A gyermekvédelmi törvény alapján, ha egy csoportban ilyen kategóriájú gyerekek létszáma meghaladja a 10%-ot, *Fejlesztő program* szervezendő, melybe a hátrányos helyzetű gyermek is felvehető. (Gyvt.67/A §, 161/Q. §)

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, tehetséggondozás

A 32/2012. (X.8) EMMI rendelet alapján „Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- ❖ a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek
- ❖ kiemelten tehetséges gyermek.

b) a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (2013.09.01.)”

Azokat a gyermekeket,

- ❖ akik életkorukhoz viszonyítottan alul teljesítenek,
- ❖ tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek,

- ❖ személyiségfejlődésük sajátos tendenciát mutat,
- ❖ társas kapcsolati problémákkal küzdenek,
- ❖ közösségbe való beilleszkedésük nehézkes,

az ASZÓDI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT Nevelési Tanácsadására küldjük.

A szakvéleménye tartalmazza a bizottság területén és/ vagy az óvodában történő fejlesztésre vonatkozó javaslatokat.

A tankötelezettség megállapítása

21. §⁷³ *A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.*

(2)²⁵⁹ A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-ig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez (Oktatási Hivatal). Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.

4. A NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ ÓVODAI PROGRAM

*„A kultúrát nem lehet örökölni.
Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog,
ha minden nemzedék újra meg újra
meg nem szerzi magának.”
Kodály Zoltán*

A hagyományok egyszerű, nemes formáit, tevékenységeit, értékeit századok csiszolták, teremtték meg. A hagyományok őrzése kapcsolatban van a természettel, az évszakokkal, az évszakonként ismétlődő munkákkal. Az egymást követő nemzedékek tapasztalataikat szóban, valamint a szokásrendszereken keresztül adták tovább. A legegyszerűbb gyermekkori tevékenységek is az életre nevelést segítették elő.

A Galgamácsai óvodába járó gyerekek beleszületnek a mai is élő GALGA-MENTI néphagyományrendszerbe.

A néphagyományokból, a népi kultúra értékeiből mára már a család keveset közvetít, ezt inkább helyi néphagyományőrző csoportok mutatják be a gyerekeknek. Programunk a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását fontos feladatának tekinti.

Óvodapedagógusaink törekednek beépíteni a gyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy megőrzésre érdemesnek tart. Vankóné Dudás Juli Galgamácsa népművésze volt, aki örökséget hagyott ránk, munkásságát, gyűjtéseit felhasználjuk a népszokások megismertetése során.

Az évszakokhoz kapcsolódva ismertetik meg a gyermekekkel a különböző szokásokat, hagyományokat, melyek során eltérő élményalapú, változatos tevékenységeken keresztül figyelhetik meg a természet változásait is, ismerkedhetnek meg az őket körül vevő világgal. Valljuk, ha már az óvodáskorban megszokottá válik a kulturális értékek felé fordulás, akkor az beépül a gyermek, majd az ifjú nemzedék életvitelébe. Az így felnőtté váló ember szívébe-lelkébe, értékrendjébe kitörölhetetlenül olvadnak be a néphagyomány értékei, mert a hagyományőrzés úgy marad csak fenn, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

A néphagyományőrző nevelési programunk elkötelezettséget vállal a magyar népi hagyományok és kultúra értékeinek átadására, ápolására, valamint az alapvető egyetemes emberi értékek közvetítéséért.

A 3-8 éves kor olyan fogékony időszak, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek a játékon keresztül megismerkedjen és magáénak tudja a néphagyományokat és ezáltal kerüljön közel a természethez. A cselekvéssel szerzett tapasztalatok és élmények mélyebben rögzülnek a gyermekekben, ezáltal a közvetítendő magasabb emberi értékek beépülnek személyiségükbe. Folyamatosan alakulnak ki az erkölcsi, esztétikai értékrend alapjai. Felnőttkorban a már gyermekkorban megszerzett alapokra építve kialakul a nemzet hasznos tagjává váló személyiség, amely a következő nemzedéknek át tudja adni ezeket az értékeket. A népi hagyományok a természet közelségre építenek, egy teljes évet hagyományokkal, ünnepekkel körbejárnak, ezzel egy zárt rendszert alkotnak, amihez igazodhat az emberek élete. Van kapaszkodó, állandóság erkölcsileg és esztétikailag egyaránt.

Az ünnepekre készülődés másféle magatartást kíván, a hiteles ünneplés pedig a felnőtt magatartásától függ. A felnőtt készülődését, hozzáállását a gyermek átveszi, ezáltal az ünnep fontosabb lesz a számára. A néphagyományőrzés egészében alkalmas arra, hogy a mai világot a gyermekek számára, a gyermekkel együtt élhetővé álmódjuk és tegyük. A hagyomány nemcsak köt és kötelez, hanem korról-korra változik is. Csak akkor marad meg, ha beillesztjük jelenünkbe és mi tovább adjuk, átörökítjük azt. Ezt a folyamatot fontosnak tartjuk már óvodás korban elindítani. Szemléletünk szerint a néphagyomány ápolás tartalma beépül az óvodai nevelés teljes folyamatába, átszövi, érzelmekre hatóan színesíti az óvodában a mindennapi tevékenységeket. Ez a nevelés sajátos szemléletmódot és azonosulást kíván a pedagógustól. Egyrészt azt a felismerést, hogy a nevelésben „íratlan” helye van elődeink szellemi, tárgyi kultúrájának másrészt az óvodáskorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, azokról pozitív élményeket szerezzen.

Ha az óvónő felismeri „gyökere” éltető szükségletét, a tevékenységekben rejlő érzelmi hatástöbbletet, azokkal azonosul, átérzi az átadás, az újratereztetés felelősségteljes kötelességét, a hagyományőrző nevelő munkája tudatossá válik. Ez a szemléletmód határozza meg az óvodai nevelőmunka tervezését, szervezését.

4.1 Célja, feladatai

Program célja:

Az óvodások sokoldalú fejlesztése a néphagyományörzés és a természetóvás gazdag tárházának megjelenítésével, a gyermek életkori és egyéni sajátosságainak, fejlettségi mutatóinak figyelembevételével.

A természethez és a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozásával a gyermekközpontúság, az érzelmi biztonság tükrében, a családok tevékeny közreműködésével. A népi kultúra, a népi játékok örömteli megismertetése, továbbbéltetése.

Az identitástudat kialakítása. A gyerek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése az óvodai nevelés általános feladata, amit programunkban **alapfeladatnak** tekintünk. Ennek összetevői:

- ❖ az egészséges életmód alakítása,
- ❖ érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
- ❖ az anyanyelvi értelmi nevelés

4.2 A hagyományörző tevékenységek tartalmi elemei

Óvodánkban a szokások visszatérő rendjének kereteit az évszakok változásai adják meg. Ehhez igazodnak az ünnepkörök szokásai is, a különböző tevékenységi formákon keresztül. A jeles napok közül azok kerülnek be a programba, amelyek eddig is jelen voltak az óvodai nevelésben és azok, amelyek a hétköznapi népszokásörző tevékenységeit a visszatérő jelképekkel, cselekvésekkel ünnepibbé emelik.

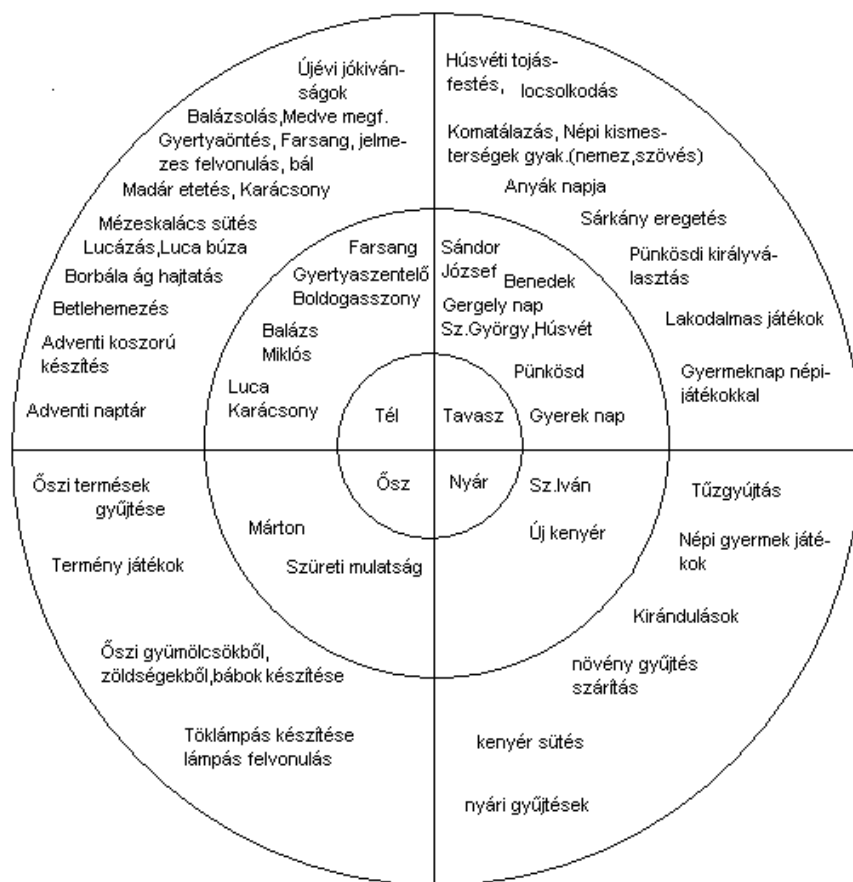
Az óvodai néphagyományörző tevékenységek rendszerezését az évkör segíti. Az év körforgásában az évszakokhoz kapcsolódnak az ünnepkörök jeles napjai, a hagyományápoló tevékenységek és mind ezekhez a népművészeti, népköltészeti alkotások. Rendszerezésünkben a jeles napok: az emberi együttélés és a gazdasági év szokásörző napjai, valamint az időjárás változásokra utaló névnapok.

Az óvoda ismert ünnepei Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyereknapi, Évzáró.

Olyan jeles napok is bekerülnek az évkörbe, melyek a kiválasztott naphoz kapcsolódó természeti jelenségek, tevékenységek, jelképek által válnak „más” nappá, avagy egy – egy környékbéli szokás-, játék felelevenítésére adnak lehetőséget. Az óvodás gyermek életében ezek az újrateremtett, visszatérő tevékenységek érzelemtelítettségükkel, „rendjükkel” emberi melegséget, biztonságot sugallnak, állandóságot teremtenek - a valahova tartozás állandóságát. A mindennapok népi életmódot felelevenítő, utánzó, szokásápoló tevékenységei, a természettel való együttélésből, az időjárás változásaiból fakadó munkálatok. Részét képezik az időjárást megfigyelő tapasztalatszerzések, a környezetalakító és természetfeldolgozó tevékenységek. A jeles napi előkészületekbe és a hétköznapiakban felelevenített hagyományörző „munkálkodásokba”, játékokba szervesen illeszkednek a népi kultúra szellemi alkotásai és tárgyai, a mondókák, a népmesék, a dalos játékok, a népdalok, a mozgásos, sportszerű játékok, valamint a játékeszköz készítésekkel, a népi kismesterségekkel és a jeles napok „jelkép” készítéseivel való ismerkedések. A szövés, fonás, a körmön fonás, a gyapjúval való munkálkodás stb. magában hordozza az alkotás örömét. A monotónia - és a kudarc-tűrés, elengedhetetlen az iskolába lépéshez, ezek a tevékenységek is segítik a gyermekeket ebben. Az évkörbe rendezett hagyományörző tevékenységek válogatása nem csak egy évre szól, hanem hosszútávra meghatározza intézményünkbe folyó hagyományörző szemléletű nevelés irányát és tartalmát. Az évről –évre visszatérő tevékenységek gyakorlása egy folyamattá válik. A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai élményeket fokozó irodalmi, zenei, vizuális elemek gazdagítják a nevelési programot. A népmesék, népmondák, mondókák, a tréfás találós kérdések, a nyelvtörők, népi gyermekjátékok olyan emberformáló lehetőségek, amelyek kihatnak az egész személyiségre. A néptáncon keresztül szeretnénk megismertetni a gyerekekkel az együtt mozgás örömét, lehetőségeink szerint élőzenével-, és kihasználva a benne rejlő lehetőségeket, sokoldalúan formálni az óvodásaink személyiségét. (lehetőség szerint népzenei vendégek meghívása, délutáni elfoglaltság keretében néptánc-pedagógus segítségével) Segítségünkre lehet: a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztésében a helyes térbeli tájékozódás, a mozgáskoordináció kialakulásában a feladattartás, a figyelem minőségének és tartósságának fejlesztésében. motivációs bázis teremtésében. ritmusossága elősegítheti a szenzoros integrációt. Megelőzheti az írás, ill. olvasási nehézségeket.

A tánc, mozgás és testedzés egyszerre, oldja a lelki feszültséget, közösségi élményt nyújt lehetőséget teremt az egymásra figyelés képességének elsajátítására. A családi szerepre való felkészülésben is mintát ad, hiszen itt kirajzolódnak a hagyományos modellek: a fiú-lány kapcsolat, férj- feleség, szülői szerep. Alkalmat teremt különféle viselkedési minták, illemszabályok elsajátítására.

Az ÉVKÖR

ÉVKÖR

Tartalom:

- ❖ az őszi ünnepkör szokásai
- ❖ a téli ünnepkör szokásai
- ❖ a tavaszi ünnepkör szokásai
- ❖ a nyári ünnepkör szokásai
- ❖ természetóvó jeles napjaink (zöldünnepek)

Az óvónő a folyamatban

Az óvodai nevelés folyamatában megteremti a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit, lehetőségeit. Az érzelmekre alapozva, aktív cselekvések nyomán juttatja el a gyermeket szimbolikus, én-központú gondolkodástól a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig. A helyi lehetőségekhez igazodva alkalmazza az évkörös rendezési elvet: kiválasztja a jeles napokat, a mindennapos hagyományörző tevékenységeket, és az ezekhez kapcsolódó irodalmi, zenei alkotásokat, technikákat. A néphagyományörzés elemeit mértéktartóan jeleníti meg az óvodai környezetben (pl. a néphagyományhoz kötődő díszítések, anyagok használata) Megalapozza az együttéléshez szükséges magatartásformákat a visszatérő közös tevékenységek, hagyományok ápolásával. Közvetíti a társas érintkezés mintáit: közös

óvodai programokon, munkadélutánokon együttműködő részvételével erre alkalmat teremthet. A metakommunikációs jelek és nyelvi kifejezésmódja összhangban áll egymással, így teremt mintát a gyermek számára. Néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti, környezetében gyűjtőmunkát végez, melyben támaszkodik a szülőkre, nagyszülőkre is.

Ajánlás a tevékenységekhez

Őszi ünnepkör szokásai.....

- ❖ **Vándormadarak gyülekezésének megfigyelése**
- ❖ Betakarítás: gyümölcszedés, vadgesztenye, csipkebogyó gyűjtögetés
- ❖ Szüreti mulatság
- ❖ Kukoricacsuhé gyűjtés, kukoricamorzsolás, zöldségbábok
- ❖ Népi hangszerek készítése: levélsíp, dióhéj, pergetős hangszer, lopótök csörgő, nádsíp, kukoricaszár hegedű
- ❖ Novemberben fűzfavessző gyűjtés, koszorú készítés, levelek összegereblyézése az udvaron
- ❖ Szövés-fonás megismerése (hidegre fordul az idő többet vagyunk a csoportszobában)

Téli ünnepkör szokásai.....

- ❖ Szövés-fonás
- ❖ Adventi koszorúkészítés (készülődés az Adventi vásárra)
- ❖ Tél örömei: szánkózás, hógolyózás, hóemberépítés, hó eltakarítása
- ❖ Borbála-ág hajtatas, Luca-búza ültetés,
- ❖ Mézeskalácssütés, beszélgetés a méhekről, méhészekről
- ❖ Újévköszöntés
- ❖ Farsang népszokásainak megismerése, bál rendezése
- ❖ Télüző Kiske-báb égetés (Galgamácsán Virágvasánap környékén volt)

Tavaszi ünnepkör szokásai.....

- ❖ Tavaszi munkálatok, első virágok megjelenésének megfigyelése
- ❖ Sándor, József, Benedek napjához kapcsolódó megfigyelések
- ❖ Óvoda kiskertjének felásása, ültetés, palántaásás
- ❖ Húsvéti népszokások (locsolkodás, tojásdíszítés, írókázással, vagy berzseléssel hagyományosan pl. hagymalében)
- ❖ Barkácsdélután szülőkkel (tavaszváró díszek)
- ❖ Komatálazás szokásának dramatikus játékkal való felelevenítése
- ❖ Pünkösdi király- és királynőválasztás

Nyári ünnepkör szokásai.....

- ❖ Kerti munkálatok: növények gondozása fejlődésünk megfigyelése
- ❖ Séták, kirándulások
- ❖ Népi játékok, sportszerű népi játékok

4.3. Hagyományőrző szemléletű tervezés

Óvodai nevelésünk céljainak eléréséhez nélkülözhetetlen a pedagógiai tevékenység célirányos megtervezése. A tervezés során tudatosan vesszük számba az óvoda céljait, feladatait. Időrendi és logikai sorrendet állítunk a feladatok között, tudatosan átgondolva a megvalósítás módját és feltételeit és a rendelkezésre álló személyi és tárgyi erőforrásokat. A program sajátossága, hogy a tervezés igényli a közös gondolkozást, a tevékenységek összehangolását. A nevelési évben végigvonuló hagyományőrző tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván. Tervezéskor számba vesszük feladatainkat, azokat időbeli sorrendbe állítjuk, meghatározzuk a végrehajtás módját és feltételeit.

Az Évkörből kitűnik, hogy a testület mit és mennyit kíván beépíteni a hagyományőrző tevékenységekből. Az óvoda sajátosságai és törekvései alapján kialakított helyi "Évkör" csoportonkénti éves tervezés komplexitását teszi lehetővé. E mellett mindig szem előtt tartjuk az éves fő feladatokat az éves terv elkészítésekor. Ajánlott az évszakonkénti bontása a közösen tervezett tevékenységeknek. Tevékenységformák tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg.

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Szaktudásával segíti az óvodában folyó pedagógiai munkát. Segítséget nyújt a zökkenőmentes kivitelezésében. Figyelemmel kíséri a csoportra, gyerekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását. Nyugodt hangvétellel, érthető, tiszta, nyelvtanilag helyes beszéddel segédkezik az óvoda egész napos nevelőmunkájában.

Részt vesz az irodalmi- és színházi élményeket támogató és mindenféle külső programok lebonyolításában.

Jeles napok és hagyományőrző programok szervezését segíti, az aktuális dekorálásokat végzi.

Jeles napok - Társadalmi hagyományok	Ünnepek	Néphagyományok	Közösségi hagyományok
- Január 1. Újév (jókívánságok) - Január 6. Vízkereszt (karácsonyfa leszedése) - Január 22. Vince (időjósító nap) - Február 2. Gyertyaszentelő napja (Ha a medve meg-látja az árnyékát...) - Február 15. Bálint (tyúkültetés napja) - Február 24 Mátyás - Március 12 Gergely (iskolába hívó nap) - Március 18-21. Sándor, József, Benedek - Márc. 22. Víz napja - Ápr. 22. Föld napja - Máj.10. Madarak, fák napja - Márc. 8. Nőnap - Május 1. Majális - Május 4. Flórián (tűzoltók, kéményseprők, kovácsok, pékek patrónusa) - Május 12.13.14. Fagyos szentek - Máj. első vasárnapja Anyák napja - Máj. utolsó vasárnapja) Gyermeknap - Okt. 4. Állatok világnapja - Nov. 1. Mindenszentek napja - November 19. Erzsébet (Szent Erzsébet legendája) - November 25. Katalin (időjárás megfigyelő nap) - Dec. 6. Mikulás - Dec. 25-26) Karácsony	- Március 15. Az 1848/49 Forradalom és szabadságharc ünnepe - Május 1. / A munka ünnepe, az Európai Unióba lépés napja - Augusztus 20. / Államalapító Szent István ünnepe - Október 23. / Az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdete és a Magyar Köztársaság 1989. évi kikiáltásának napja	- Farsang (Vízkeresztől Jan. 6- Húshagyó keddig, ezt követi a Hamvazó szerda, mely a nagyböjt első napja Húsvét előtt negyven nappal kezdődik) - Húsvét (Mozgó ünnep) - Kiszézés (virágvasárnap) - Komatálazás – fehérvasárnap (barátok választása) - Szent György nap (Ápr. 24) - Pünkösöd (Húsvét utáni 7. vasárnap és hétfő) - Szent Iván (tűzugrás) - Mihály napi vásár (Szept. 29) - Szüreti felvonulás - Szent Márton napja (Nov. 11) - Borbála nap (Dec. 4) - Luca nap (Dec. 13) - Betlehemezés	- Farsangi bál - Húsvéti barkácsdélután - Évzáró - Ballagás - Kirándulás - Szüret - Születésnap - Névnep - Jótékonysági bál - Falunap (Jún. 21)

4.4 Nevelési feladatok

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül, hagyományőrző programunk az alapprogramban megjelölt általános feladatokat a következők szerint tagolja:

- ❖ Az egészséges életmód alakítása
- ❖ Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
- ❖ Anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- ❖ a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- ❖ a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- ❖ a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- ❖ a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- ❖ az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- ❖ életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- ❖ a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- ❖ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

- ❖ megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Helyes életritmus kialakítása

Törekszünk a gyermekek életkorának megfelelő optimális életritmus kialakítására. Óvodai napirendünkben rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (lsd. étkezés; pihenés; gondozás-mely a gyermek szükségletei szerint változhat) segítik elő az időben való eligazodást, szabályozzák a tevékenységet, nyugalmat, ritmust adnak a gyermek napjának.

Szem előtt tartjuk a játék kiemelkedő szerepét, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását. Az évszakokhoz igazodva figyelembe vesszük a gyermek mozgásigényét, óvoda sajátosságait, helyi hagyományokat. Az időjárástól függően fokozatosan növeljük a szabad levegőn eltöltött tevékenységek idejét, mely elősegíti az egészséges életmód kialakítását, a gyermek mozgásának fejlődését. Feladatunk a nyugodt, biztonságos légkör megteremtése, a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez igazított szokásrendszer kialakítása.

Gondozás

Bensőséges, bizalmas gyermek-felnőtt kapcsolatban, óvónő és dajka segítségével, együttműködésével valósul meg. A gondozás területein figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, életkori sajátosságait. A gondozási tevékenységekre a napirendben elegendő időt biztosítunk, hogy minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, saját tempójában végezhesse ezeket, sajátítsa el az ezzel kapcsolatos szokásokat. A gyermekek a szükségleteik kielégítésére, testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, étkezési szokások elsajátítására a felnőttek példamutató magatartása, segítségnyújtás, gyakorlás következtében fokozatosan válnak képessé. Az önállóságuk függ az életkoruktól, fiziológiai érettségüktől (pl. szobatisztaság), mozgáskészségüktől (pl. öltözködés), értelmi állapotuktól.

A gyermekek gondozása során előtérbe helyezzük az egyéni bánásmódot, egyéni fejlettségükhöz mértén kapnak segítséget. Cselekvés és beszélgetés közben megismerik a testápolást szolgáló eszközöket, evőeszközöket és azok használatát. Gyümölcsnapok keretében gondoskodunk a vitaminhiány pótlásáról. Figyelmet fordítunk a megfelelő mennyiségű folyadék bevitelre is.

A szülők partnerek legyenek a gyermekek időjárásnak megfelelő, réteges öltözködésében, csereruhák pótlásában. A különböző testrészekkel végzett feladatok, öltözködés közben a kialakul a testfogalom, megismerik testüket, testrészeiket, elsajátítják a téri irányokat.

A gondozás területei

- ❖ Testápolás
- ❖ Öltözködés
- ❖ Étkezés

Testi nevelés

A testi nevelés feladata a gyermekek testi szükségleteinek, természetes mozgásigényének kielégítése, harmonikus összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése, egészségük védelme, edzése, pihenésük biztosítása. Az évszaknak megfelelően, az időjárás függvényében szabad és kötött formában biztosítjuk a szabad levegőn, vagy a csoportszobában a mindennapos mozgásos tevékenységet, levegőzést. Játékos formában törekszünk a mozgás megszerettetésére, a helyes testtartás, szép mozgás fejlesztésére, egyéni fejlettségüknek megfelelő mozgáskoordináció, testi képesség, erőnlét fejlesztésére, biztosítjuk az eszközöket. A mozgás sokoldalú tevékenység. Az általános testi fejlődés mellett az értelmi és szociális képességekre is hatással van. Fejlődik a gyermek alkalmazkodóképessége, a személyiség akarat tényezői.

Egészség nevelés és védelem során figyelünk a személyi higiénára (tisztaság, gondozottság, ápoltság), az óvoda helyiségeinek, eszközöknek tisztaságára, beteg gyermek esetében tájékoztatjuk a szülőt. Törekszünk a prevencióra, számítunk a szülők segítő együttműködésére. Megteremtjük a pihenés optimális feltételeit is (csoportszoba szellőztetése, mese, simogatás, halk zene, alvóka).

A testi nevelés területei

- ❖ Mozgás, edzés
- ❖ Levegőzés
- ❖ Egészségnevelés
- ❖ Pihenés

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a papír zsebkendőt, WC papírt. A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.

Étkezés közben kulturáltan, fegyelmezetten viselkednek, elsajátítják a helyes táplálkozási szokásokat. Készség szintjén használják az evőeszközöket, kanalat, villát, kést. Étkezéskor önállóan terítenek, az ételből önállóan szednek, vigyáznak az asztal tisztaságára, étkezés után az evőeszközöket összeszedik.

Önállóan öltözködnek, ruhájukat begombolják, cipőjüket felveszik. Vigyáznak ruhájuk tisztaságára. Ruhájukat összehajtják, rendben tartják az öltözőszekrényüket.

Életkori és egyéni képességeiknek megfelelően testi képességeik fejlődnek, mozgásuk, mozgáskoordinációjuk harmonikus, összerendezetté válik. Kézügyességük fejlett, ceruzafogásuk biztos, dominanciájuk kialakul.

Elsajátítják az óvodai szokásokat, szabályokat.

Kialakul a környezettudatos szemléletük, óvják, védik környezetüket, természetet.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek önmagukhoz mértén fejlődnek.

Alvás közben nyugodtan pihennek, szükségleteiket késleltetni tudják.

4.4.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;

– az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Elengedhetetlen az érzelmi biztonság, derűs, kiegyensúlyozott, családi, szeretetteljes légkör kialakítása. Már a beszoktatás, befogadás időszakában fontos, hogy a gyermeket és szülőt pozitív, kedvező hatások, élmények ériék.

Az óvodáskorban az erkölcsiség az együttműködésben, segítségadásban egymásra figyelésben nyilvánul meg. Fontos az együttélési szabályok betartása (pl. köszönés, játékrakás), szokások kialakítása. A néphagyomány ápolás érelemre ható eszközrendszerével gazdagítja a gyermekek személyiségét. A hagyományápoló nevelés visszatérő közös tevékenységei, közös élmények segítik a természethez, környezetünkhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását, a gyermekek szocializálódását, közösséggé formálódást.

Céljaink:

- ❖ A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, önbizalom erősítése, a szocializálódás elősegítése.
- ❖ Erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonság fejlesztése.
- ❖ A gyermekek közösségi életre való felkészítése, fogadják el, hogy az emberek különböznek egymástól.
- ❖ Környezettudatos magatartás megalapozása, ismerjék meg környezetünket, hagyományainkat, kötődjenek hazánkhoz.
- ❖ Inkluzív pedagógia megvalósítása (befogadó nevelés).

Feladataink:

Az óvoda alkalmazottai, és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő befogadásának segítése.

A gyermekek szociális érzékenységének, én-tudatának fejlesztése, önkifejező és önértékesítő törekvésük támogatása. Közös élményekre épülő, közös tevékenységek szervezése.

Erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése, szokás és normarendszer megalapozása (alapja a csoport fejlettségi szintje, az óvodai élet során a feladatok és tevékenységek rendszere): őszinteség, igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, önzetlenség, figyelmesség, gyengébbek védelme, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat. Községi nevelés: egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, segítségnyújtás, különbözőségek elfogadása, tisztelete. Egymás iránti tolerancia, empátia készség kialakítása.

Az egészséges életvitelhez a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása. A szülők megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.

Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja modellértékű legyen.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek önálló személyiségének elfogadása, differenciált fejlesztése, segítő szakemberek bevonása az eredményesség érdekében.

Szűkebb és tágabb környezet megismertetése, ünnepek megtartása, hagyományápolás.

A szülőföldhöz való érzelmi kötődés megalapozása a hagyományok, jeles napok feldolgozása során.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Az óvodában megteremtjük a biztonságos, nyugodt, szeretetteljes légkört.

A közös élmények átéléséhez változatos tevékenységeket biztosítunk. A Nemzeti ünnepek megünneplésével a gyermekeket szülőföldünk szeretetére, megbecsülésére neveljük.

Figyelmüket a környezetünkben, természetben előforduló jóra és szépre irányítjuk. Megőrizzük múltunk hagyományait, értékeit, hagyományokhoz kapcsolódó szokásokat. Az óvodai beszoktatást a gyermekek alkalmazkodó képességét, rugalmasságát figyelembe véve, fokozatosan valósítjuk meg. A szülőkkel céljaink eléréséhez a jó kapcsolatot fenntartjuk. Egyéni bánásmódot, differenciálást alkalmazunk a Sajátos nevelési igényű és a Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális problémáinak kezelésére. Szükség esetén szakember segítségét kérjük. Támogatjuk a Kiemelt képességű gyermekek tehetségének kibontakozását.

A napirendünket, a csoport szokás és normarendszerét, a gyermekek egyéni sajátosságait, érdeklődését és a váratlan helyzeteket figyelembe véve rugalmasan kezeljük. Biztosítjuk a szabad játékban és tevékenységben megvalósuló tanulást, spontán és szervezett formában történő kötött és kötetlen tevékenységeket.

Pozitív minta nyújtására törekszünk a viselkedésünkkel, tevékenységünkkel, megjelenésünkkel, beszédünkkel, megerősítő, elfogadó magatartásunkkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Érzelmileg kiegyensúlyozott, szívesen jön óvodába. Kialakul „én” tudata. Elsajátítja az alapvető viselkedési normák, a közösségi élet szabályait, illemszabályokat, erkölcsi tulajdonságokat, óvodai szokásokat. Társas kapcsolataiban őszinte, kezdeményező, képes az együttműködésre, elfogadja a különbözőségeket. Konfliktusok esetén kompromisszumra törekszik. Képes az együttjátszásra, feladatvégzésre, kitartásra, önfegyelemre. A közös tevékenységekben aktívan és örömmel vesz részt, türelmesen meghallgatja társait, felnőtteket. Szívesen dolgozik a közösségért, megismeri szűkebb és tágabb környezetének jellemzőit. Szükségleteit, érzelmeit képes kontrollálni. Szociálisan éretté válik az iskolába lépésre.

4.4.3. Anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása:

- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,

- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A gyermek óvodába lépéskor különböző szintű „anyanyelv-ismerettel” rendelkezik. A beszédtanulást a gyermek ép idegrendszere, a családi, bölcsődei, óvodai környezete befolyásolja. A beszéd a környezettel való érintkezésnek, az önkifejezésnek, a gondolkodásnak eszköze. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. A gyermekek játékos tevékenységek közben utánzás alapján sajátítják el az anyanyelv jelrendszerét.

A kialakult kapcsolatok során fejlődik beszédképességük, szókincsük, anyanyelvi kultúrájuk, kialakul biztonsági érzetük a csoportban. Az anyanyelvi nevelés segíti az új ismeretek elsajátítását. A néphagyományörzésben kiemelt helyet foglal el, hozzájárul, hogy a népi életmód szavai ne vesszenek feledésbe.

Céljaink:

- ❖ Beszédészlelés, beszédhangok felismerése, kapcsolása, beszédmegértés, bővülő szókincse, fejezze ki gondolatait, érzelmeit, emberi kapcsolatot tudjon teremteni.
- ❖ Oldott derűs légkör megteremtése, az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.

Feladataink:

Helyes mintaadással, beszélő környezetben biztosítjuk a kommunikáció lehetőségét.

A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelentsen a gyermek számára.

A gyermek érdeklődésére, életkori sajátosságára, ismereteire építve, változatos tevékenységek, élmények biztosítása, melyek által tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről. A gyermek belső érzésének elősegítése, önmagához mért fejlesztése, helyes nyelvhasználat megalapozása. Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása. Beszédzavarok esetén, együttműködés a szülővel, logopédussal.

Értelmi nevelés feladata: A gyermek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, gyakorlás, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség) fejlesztése, ösztönző környezet biztosítása, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.

Egyéni fejlettséghez igazodó differenciált egyéni fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Feladatunk a gyermekek megismerése fejlesztése a különböző tevékenységek során. A pszichikus képességek fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok megtervezése, beépítése a gyakorlatba. Törekszünk a derűs, nyugodt légkör megteremtésére, hely, idő biztosítására a mikro csoportos tevékenységhez, anyanyelvi játékokhoz, differenciált fejlesztéshez. Szükség esetén logopédus segítségét kérjük. A kommunikáció fejlődése érdekében fontos a beszédhelyzetek teremtése, beszédkedv fenntartása, az anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés lehetőségeinek biztosítása, az óvodai élet minden területén. Életkoruknak megfelelő, komplexitásra épülő tervszerű és spontán szerzett ismeretek rendszerezése, bővítése.

Változatos, sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét biztosítjuk. Építünk a gyermekek kíváncsiságára, egyéni fejlettségére, figyelembe vesszük érdeklődését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Beszédhallása, beszédértése megfelelő. Életkorának, egyéni sajátosságának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki érzelmeit, gondolatait. Beszéde érthető, kifejező, összefüggő mondatokat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Szókincse korának megfelelő. Figyelmesen végig hallgatja a felnőtteket, társakat, beszédfigyelme kialakult. Alkalmazza az udvariassági szabályokat. Metakommunikációs jelzéseket használ. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódot. Fejlődik figyelme, koncentrációs készsége, érzékelése, észlelése, képzelete, emlékezete, szándékos figyelme, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Térbeli viszonyokat felismeri, megnevezi. Önkéntelen bevésés mellett, megjelenik a szándékos bevésés. Minden gyermek saját képességéhez és önmagához viszonyítva fejlődik.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1 Játék

*„A gyermekek akkor a legkomolyabbak, amikor játszanak. Olyankor tanulják, hogy mi is az az élet.”
(Michel Butor)*

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az

óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játék tartalma:

A játék alapja a gyermekek tevékenységi vágya, mely magába foglalja önállósági törekvéseit, cselekvési szükségletüket, motoros nyugtalanságukat.

A gyerekek életkori és egyéni sajátosságuk alapján különböző játékfajtákat játszanak.

- ❖ **Gyakorló játék:** a gyerekek így ismerkednek az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságaival. A manipulálás jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, a mozgáskoordinációt, tapintást, térészlelést, hat a laterális dominancia kialakulására.
- ❖ **Szerepjáték:** a nagyobbaknál megfigyelhető az igény a szerepjátékszásra, mely során képzeletük segítségével azonosulnak a felnőttekkel, kipróbálják, feldolgozzák az őket érő élményeket. Közben alakulnak szocializációs készségeik, kommunikációjuk, kapcsolatteremtési képességük, fejlődnek kognitív képességeik.
- ❖ **Konstruáló játék:** A gyermekek minél gyakrabban éljék át az alkotás örömét („én készítettem”). Építés közben fejlődik finommotorikájuk, kreativitásuk, szem-kéz koordinációjuk, képzeletük, vizuális memóriájuk.
- ❖ **Szabályjáték:** Olyan játékokkal ismertetjük meg őket, amelyeket könnyen elsajátítanak, betartanak és önállóan is kezdeményezhetnek. A szabályjátéknak lényeges személyiségformáló értéke van: növeli az akaraterőt, önfegyelmet, a gyermekek szociálisan és értelmileg is érettebbé válnak.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és

élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Szeretetteljes, családi, derűs légkört teremtünk, hiszen ez ad olyan alaphangulatot, amelyben a gyerekek szabadon szervezhetik meg játékukat. Támogatjuk a gyerekek ötleteit, de ha szükséges, segítséget nyújtunk, megerősítünk, „ötletelünk” mi magunk is.

A különböző játékokhoz többféle állandó és variálható helyet biztosítunk (kuckók a szerepjátékokhoz, kreatívasztal rajzoláshoz, festéshez, népi játékok, tárgyak készítéséhez, építősarok, mesekuckó). Ezzel segítjük a gyermekeket abban, hogy tudjanak egymás mellett, vagy egymással együttműködve játszani.

A Kisvakond és Pillangó csoportban Tini-kondi, a Nyuszi csoportban bordásfal biztosítja a gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítését. Ezen kívül sokféle mozgásos tevékenységre ösztönző mobil tornaszer áll rendelkezésünkre, melyet a felnőttek, valamint a gyerekek is sokféleképpen variálhatnak.

A gyermekek további játéktere az udvar, ahol a gyerekek többféle mozgásos játékot játszhatnak, emellett segítjük a népi játékok, szerepjátékok kibontakozását. Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a természeti jelenségek megfigyelésére és a növényekkel való ismerkedésre is.

A játékhoz szükséges időt a rugalmas napirend jól segíti.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a nap folyamán a gyerekek egybefüggően, minél többet szabadon játszhassanak. Vannak olyan játékok, melyek több napon keresztül szerveződnek, ezeket támogatjuk.

A játékhoz ízléses, esztétikus, jó minőségű, kreatív képességeket kibontakoztató játékokat biztosítunk, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, és ösztönzik őket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére.

Népi sajátosságú játéktevékenységek:

A gyermekek az önfeledt játék élményén keresztül ismerjék meg múltunkat, hagyományainkat, falunk értékeit, megőrzött dalait, játékait.

- ❖ Énekes-táncos játékok
- ❖ Mozdós és küzdő játékok (versengő, váras, hidas)
- ❖ Népszokásőrző dramatikus játékok (gyermeklakodalmas, betlehemezés, pünkösdlő)
- ❖ Népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó népi gyermekjátékok, népi mondókák (napsorolók, köszöntők, csúfolódók, locsoló versek)

- ❖ Népi játékszer készítése (csutka, kukoricaszár, dióhéj, mákgubó, tök...)

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Játékban való tudatos jelenlét: inkluzív beállítódás, játéktámogató magatartás, optimális feltételteremtés. Szituációtól függően játékirányításunk lehet szemlélődő, játékot követő, kezdeményező, modellnyújtó játszótárs, támogató, ötletadó, beavatkozó (ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát)
- ❖ Egyénre és csoportra szabott differenciált fejlesztés megvalósítása.
- ❖ Érzelem gazdag, szeretetteljes légkör megteremtése.
- ❖ Kreatív, alkotó légkör, esztétikus környezet kialakítása.
- ❖ Élmény-és tapasztalatszerzés lehetőségeinek kiaknázása.
- ❖ Kreativitást kibontakoztató játékeszközök biztosítása.
- ❖ Alkotó együttműködés kialakulásának támogatása.

Célja:

- ❖ A játék váljon minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé a gyermekek mindennapjaiban.(játékba integrált tanulás)
- ❖ A gyerekek kiélvezik magukból érzelmeiket, gondolataikat, vágyaikat.
- ❖ Legyenek képesek az elmélyült, önfeledt játékra, a gyerekek valódi játékkedvvel, aktivitással vegyenek részt a játékban.
- ❖ A játék váljon igazi örömforrássá: funkció-öröm, ritmusosság, utánzás, a „másnak lenni”öröme, ismétlés biztonsága, létrehozás öröme, a játék tartalma, konfliktushordozó káros élmények levezetése.
- ❖ A játék legyen a személyiségfejlesztés alapvető eszköze.
- ❖ Valósuljon meg a gyerekek differenciált fejlesztése, egyéni igényeik kielégítése.

5.2. Munka jellegű tevékenységek

„Általános szabály, hogy az egyes feladatokat a gyermek egyéni sajátosságaihoz, teljesítőképességéhez, kell szabnunk, mert a munka csak így válhat a nevelés célravezető eszközévé.”

(Bencsik Endre gondolata)

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek, munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- a) örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- b) a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége, és
- c) a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül fejleszteni szociális készségeket, képességeket: feladattudat, felelősségérzet, kitartás. Érzelmi-akarat tulajdonságokat: önértékelés, önállóság.

Kognitív készségeket, képességeket: alakuljon ki eszközhasználatuk, munkaszervezési készségük.

A néphagyományörzés tevékenységei tovább gazdagítják a gyerekek cselekvési lehetőségeit, közben speciális ismereteket szereznek társadalmi környezetükről. Az ismétlődő tevékenységek során a gyerekek egyre önállóbbá válnak, együttműködésre képesek, bővül az információjuk, tapasztalatuk az őket körülvevő világról. Megtapasztalják, hogy az ember folyamatosan változtathatja, célszerűbbé teheti környezetét.

A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételei, irányítása:

- ❖ Megfelelő munkaeszközök (méret, célszerűség...) és azok rendben tartása.
- ❖ Elegendő munkalehetőség (amit csak tud, a gyerek végezze!)
- ❖ Elegendő idő (várakozási idő lecsökkentése, eltérő fejlettségi szint figyelembe vétele)
- ❖ Megfelelő hely (hely kijelölése, ahol a feladatot kényelmesen el tudja végezni, munkaeszközöket elérhető helyen tartjuk)
- ❖ Légkör: nyugodt, szeretetteljes hangulatban a gyerekek önállóan tevékenykednek, de tudják, hogy bármikor lehetőségük van segítséget kérni társuktól vagy a felnőttől.

A munkajellegű tevékenységek tartalma

Az önkiszolgálás az „Egészséges életmódra nevelés” témakörnél található.

Az önkiszolgálás mellett fokozatosan jutunk el a másokért, közösségért végzett tevékenységekig. Fontos, hogy a gyermekek örömmel vállalják a munkát, éljék át a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Hagyjuk, hogy a gyermek „kedvenc munkájában” kiteljesedjék, de ügyelünk arra, hogy minden munkában megtanulja az alapfogásokat. Értékelésnél a pozitívumokra támaszkodunk.

Naposi munka:

A naposi munkát az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti. A feladatokat 4 -5 éves korban fokozatosan vezetjük be, akkor, ha a gyermekek már ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. A naposok jele kikerül a napostáblára, valamint kötény is jelzi, hogy aznap ők végzik el a naposi teendőket. Nagycsoport végére önállóan, igényesen végzik a naposi munkát, ízlésesen, esztétikusan megterítenek, majd étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek.

Alkalomszerű munkák:

Teremrendezés, játéktisztítás, teremdíszítés, kisebbek segítése az öltözködéskor... A nap folyamán váratlanul jelentkező gondok megoldásában is szerepe van. Mivel ezt a munkát kevésbé irányítja a szokás, a begyakorlottság, ezért pontosabb magyarázatot, jobb szervezést igényel. Az egyéni fejlettségben mutatkozó eltéréseket figyelembe vesszük.

Az egyéni megbízatások lehetőségeit is megtervezzük, pl.: információ átadása, otthonteljesítés alvótárs átvitele.

Kerti munkák: növénygondozás: úgy irányítjuk, hogy a gyerekek minél több műveletet tudjanak önállóan elvégezni (falevelek összegereblyézése, locsolás, szilva és cseresznyeszedés, növények ültetése, gondozása).

Madárbarát Óvodaként feladatunk, hogy egész évben folyamatosan, megfelelő módon gondoskodjunk a madarokról (téli madáretetés, madáritató kihelyezése, odúk telepítése, tisztítása)

Az óvodapedagógus feladatai:

A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér)

Példát mutatunk, mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök, fogások és azok sorrendiségének megismeréséhez. Elegendő időt biztosítunk arra, hogy maguk gyakorolhassák a különböző munkafogásokat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ❖ A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ❖ Speciális ismereteik vannak a társadalmi környezetükről.
- ❖ Kialakulnak a munkavégzés, munkaszervezés alapjai.
- ❖ Fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények, madarak gondozásában.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik el a napos munkát.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Szívesen vesznek részt a fiatalabb társaikról való gondoskodásban.

5.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- c) a játékos, cselekvéses tanulás;
- d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- f) a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

5.3.1. Mindennapos mozgás

*„A mozgás adja azt a természetes energiát, amely egyaránt gyógyítja a testet és a lelket – az izmok játékánál semmi sem segíti jobban a szellemi fejlődést”
/A.J.Chistian*

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép,

önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Célja

- ❖ Természetes mozgáskészségek fejlesztése
- ❖ A mozgás elemeinek a természetes mozgások sorába való beépülésének segítése
- ❖ Egészséges testi fejlesztés

Feladata

- ❖ Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás
- ❖ Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, ritmusérzék, motorikus képességek, testséma térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- ❖ Szervezet erősítése, ellenálló képesség javítása, egészséges életmódhoz szükséges készségek, jártasságok alapozása
- ❖ Új mozgáselemek megismerése, ezáltal a mozgásműveltség a mozgáskoordináció fejlesztése (népi mozgásos játékok, foci)
- ❖ Személyiségfejlesztés különösen az akarat, kitartás terén
- ❖ Egészségóvás megelőzéssel

A mozgás tartalma

❖ Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyerekekkel, mert állandó belső késztetést érez, örömmel és természetes módon gyakorolja azt. Udvarunk lehetőséget nyújt a természetes mozgásformák gyakorlására a természetes mozgásigény sokrétű megvalósítására (futás, mászás, bújás, függeszkedés, egyensúlyozás). Természetes teret ad a labdajátékoknak

mozgásos népi játékoknak, mint pl.: ugróiskola, célba dobások, kötélhúzás, szembekötődsi, bújócska, fogójátékok, sőtörés, kakasviadal.

Téli hónapok kedvelt hagyományos játékai: hóemberépítés, hógolyózás, szánkózás, csúszkálás, vagy akár a játékként megélt hólapátolás, hősöprés is.

A mozgásos játékok során a gyermek választhatja meg játékait, társait.

❖ Szervezett testnevelés

Szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, egyensúlyozás, mozgásos játékok alkotják: járás, futás különböző irányban, különböző feladatokkal (sorverseny, váltóverseny, futás gyorsulással).

Szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutással történő elugrások, szökdelés egy lábon.

Labda eldobása távolra, vízszintesen és függőlegesen elhelyezett célba labda feldobása elkapása, labdapattogatás, labdavezetés lábbal, célbarúgás. Labdajátékok párosan, vagy csoportosan.

Gurulóátfordulás, gurulás a test hossz tengelye körül, kézenállás.

Egyensúlyozó járás padon, rézsutos felületen is különböző feladatokkal összekötve (pl. akadályok átlépése).

Szervezett testnevelés formái óvodánkban:

1. mindennapokban 10-20 percben sok játékkal, ismert gimnasztikai gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával (kötelező jelleggel)
2. testnevelés foglalkozásokon heti 1 alkalommal, állandó napokon, kötelező jelleggel
3. ovi-foci heti 1 alkalommal a labda megszerettetésével, labdakezeléssel foglalkozunk játékos keretek között (választható)
4. óvodán kívüli szervezésben heti 1 délutáni foglalkozás ovi-tánc (választható)
5. óvónő közreműködésével, táncpedagógus vezetésével délutáni foglalkozáson a népi hagyományokhoz kapcsolódó játékokkal táncmozdulatokkal való ismerkedés (választható)

Óvónő szerepe a mozgásfejlesztés folyamatában

- ❖ Feltételek megteremtése, melyben a gyerek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.
- ❖ Mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- ❖ Mozdulásos játékok kezdeményezése, ill. spontán kezdeményezés erősítése.
- ❖ Szervezett testnevelés fejlesztő hatásának tudatos tervezése

- ❖ A foglalkozások helyszínének tudatos választása (lehetőség szerint a szabadban) tornaeszközök (szalagok, babzsákok, labdák, szőnyegek, padok, karikák, stb) változatos használatának biztosítása.
- ❖ A foglalkozások vezetésénél a játékos hangvétel dominál, rövid, érthető utasításokat ad, a várakozási időt minimálisra csökkenti.
- ❖ Foglalkozásvezetése, az óvónői mozgásminta a gyerekek számára pozitív megerősítést jelentsen.
- ❖ Kiemelten figyel a testséma alakítására a társra figyelés képességének fejlesztése, a küzdőszellem erősítése.
- ❖ Céltudatosan szerez népi mozgásos játékokat.
- ❖ Egyénre szabott képességfejlesztést végez.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

- ❖ A mozgás kedvezően befolyásolja a gyerekek anyagcseréjét fokozza teljesítőképességüket
- ❖ Mozgásuk harmonikus, összerendezett lesz.
- ❖ Bátrabbak kitartóbbak, jobban be tudják határolni képességeiket
- ❖ Megkedvelik a mozgásos népi játékokat és igénylik újra játszásukat
- ❖ Becsületes küzdelemre, szabályok betartására törekednek
- ❖ Erősödik akaratuk, önfegyelmük
- ❖ Alapvető képességeik fejlődnek
- ❖ Mozgásos játékok közösségformáló ereje elősegíti a szocializációt, az alkalmazkodás fejlődését
- ❖ A rendszeres testmozgás elősegíti a testséma kialakulását, értelmi képességek, a beszéd fejlődését jótékonyan befolyásolja a gyerekek érzelmi, akaratú életét motivációs rendszerét
- ❖ A harmonikus mozgás hat a gondolkodás fejlődésére, a találékonyságra a kombinatív képessége is

Anyanyelvi nevelés feladatai a mozgásos tevékenységekben

- ❖ A szókincs az elvont gondolkodás, keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével

- ❖ A tevékenység szóbeli értékelésével a pozitív énkép kialakulásának támogatása
- ❖ Beszédészlelés, beszédértés fejlesztése az utasítások által

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban növekednek. Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak. Fejlődik tér és idő tájékozódó képességük. Megszeretik és igénylik a mozgást. Egyéni, csoportos, sor és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával. Megértik az egyszerű vezényszavakat. A természetes járást az ütemes járással tudják váltani. Állórajtból kiindulva 20-30 m-t futnak. Egyensúlyoznak különböző szélességű tárgyakon, rézsutos felületen is. Gurulóátfordulást biztonságosan végeznek. Nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak. Labdát vízszintesen és függőlegesen célba dobnak. Labdakezelésben kézzel és lábbal is ügyesek.

Összegzés

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások körére, a mozgásos népi játékok, a néptánc elemei is jelen vannak az óvodai életben. A mozgásfejlesztés a gyermek egész személyiségének alakítására, formálására irányul. Jelentős hatással van a gyermek értelmi képességeire, egészségére, érzelmi és szociális fejlődésére. A gyerek a mozgásán keresztül ismeri meg a világot.

5.3.2. Verselés-mesélés

„Erdő, mező, hegy, völgy, falu...
minden mesél itt.
A mesék földje ez – csuda-e, ha szép csendesen
mesemondóvá nő a gyerek?”
(Benedék Elek)

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

1. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

2. Az előszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átléltető szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

3. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
4. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
5. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
6. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Irodalmi nevelés célja

- ❖ A gyerek szívesen hallgassa a mondókát, verset, mesét
- ❖ Váljon a gyerek az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadójává
- ❖ A mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles és ünnepnapokhoz, természet jelenségeihez kapcsolódó mondókák, szólások, találós kérdések, dramatikus népszokások megismertetése, felelevenítése
- ❖ A gyerek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése meseélmények, segítségével és a versek, mondókák zeneiségével, rímességével

Feladata

- ❖ A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- ❖ A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- ❖ Változatos irodalmi élmények nyújtása (klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetésével, a hagyományos népmesék, mondókák mellett)
- ❖ Az irodalmi élményekből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (mesélés, párbeszéd, képolvasás, anyanyelvi játékok)

- ❖ Szókincsbővítés, beszédértés, reprodukció fejlesztése (verbális memória)
- ❖ Gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése változatos módszerek alkalmazásával (dramatizálás, mesekiegészítés, mesélés képekről, saját mese elmondása stb.) mesebefejezés rajzzal.

Irodalmi nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

A mese, vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik.

Legkisebbek versanyaga: ölbeli játékok, vidám rigmusok, állathívogatók, altatók, kiolvasók, legismertebb költőink ritmikus zenei hatású játékos versei.

Később népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók, rigmusok, találós kérdések, rímjátékok is helyet kapnak.

Szerepeljenek vidám, humoros versek, klasszikusok, és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Kisebbeknek olyan mesét válasszunk, melyeknek cselekményei egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később a gyerekek meséi már lehetnek többfázisú mesék, állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, realiztikus mesék.

Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is.

Nagycsopotosoknak – főleg a délutáni pihenés előtt – olvassunk folytatásos mesét.

A mesék többszöri meghallgatása után adjunk lehetőséget, segítséget a mese eljátszására, dramatizálásra. Ismerjék meg a bábokat. Ez lehet a gyerek „színházi élménye”. A könyvek megszerettetése érdekében legyen jól elérhető helyen az állandóan használt leporelló, képeskönyv. Hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A gyerekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősíthetjük közmondással.

Adjunk lehetőséget a gyerekeknek a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására.

Fejezzék ki a mesék cselekményeit mozgással, mimetikus játékkal. Vers és meseélményeiket fejezzék ki rajzban. Bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal, legyen ez egyben színfoltja jeles napjainknak, ünnepeinknek.

A kötetlen jellegű kezdeményezés az irodalmi élmények hatására váljék mindennapi igénnyé, a gyerekek önként vállalt „kötelező” foglalkozásává.

Óvodánk életét színesítő irodalmi tevékenységek

- ❖ Mese napja
- ❖ Gyermekelőadások megnézése (színházlátogatások)
- ❖ Jeles napokhoz kapcsolódó dramatikus népi játékok előadása

Óvónő az irodalmi nevelés folyamatában

- ❖ átgondolt anyagválogatás, az irodalmi anyag tudatos időrendi ütemezése jellemzi, figyelembe venni az adott csoport életkorát, összetételét
- ❖ az anyag kiválasztásánál egyensúlyt teremt a népmesék, klasszikus, és kortárs irodalmi művek között
- ❖ megteremti a meséléshez szükséges szeretetteljes légkört
- ❖ mesélése kifejező
- ❖ minden nap kezdeményez mondókázást, verselést, mesélést
- ❖ a gyerekeket önálló verselésre, mesélésre ösztönzi
- ❖ a dramatizálásnál ahol kell segít
- ❖ a feltételeket megteremti a szükséges eszközök beszerzésével és azok esztétikus elhelyezésével, amit a gyerekek bármikor használhatnak: könyvnezegetéshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz
- ❖ adott időben és helyzetben alkalmaz közmondást, szólást, találós kérdést
- ❖ régi szavak használatával bővíti a gyerek szókincsét
- ❖ a gyerek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- ❖ A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- ❖ Az óvodában a 3 éves kortól tankötelezettség teljesítésének megkezdéséig, életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A tartalom összeállításában nagy szerep jut a hagyományokhoz, jeles napokhoz, természeti jelenségekhez, ünnepekhez kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak.

Az irodalmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

Igényévé válik a gyerekeknek az irodalmi élmény meghallgatása, befogadása.

Dramatikus játékokban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. Népi mondókák nagy része mozgással kísérhető, fejlesztik az egyensúly-, ritmusérzékét, mozgáskoordinációt, egymásra figyelmet, egymás közti érzelmi kötődés megszilárdulását.

Mesék által közvetített gondolatok által a gyerekek egyfajta etikai világképet kapnak. A népmesei minták hatására alakul konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó képességük. Anyanyelvi, irodalmi szépérzékük tökéletesedik. A mondókák, versek bevéséséből, elmondásából adódó sikerélmény ösztönzően hat a tanulási folyamatra.

Anyanyelvi nevelés feladatai az irodalmi nevelésben

- ❖ nyelvi készségek fejlődnek
- ❖ a gyerekek a meséken, verseken keresztül elsajátíthatják a helyes kiejtést, nyelvtanilag helyes beszédet
- ❖ a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismernek meg (népi kifejezések)
- ❖ dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, kommunikációjuk fejlődik
- ❖ beszédértés, reprodukció (auditív memória) fejlesztése
- ❖ a népmesék, irodalmi művek meghallgatása állásfoglalásra, véleményalkotásra készíteti a gyerekeket

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik. Hangzás hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit. Társak az óvónő improvizáló játékezzeményezéseiben. Várják, kérik a mesemondást. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Figyelmesen, csendben végig hallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek jelei.

A folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni. Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik. A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, nevüket megjegyzik.

Szeretik a könyveket nézegetni, képek alapján megtalálják kedvenc meséiket. A olvasást utánozzák, egy-egy betű iránt érdeklődnek. A megkezdett mesét befejezik. Dramatikus népi játékokba bekapcsolódnak. Ismernek néhány szólást, közmondást, találós kérdést. Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Összegzés

A mondókákat a meséket régen a szájhagyomány élte. A természettel az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végig kísérték a gyerekeket. A mai gyerekeknél is hasonló a hatásuk, érzelmeiken át épülnek be ízlésvilágukba, alapozzák meg a „kulturális anyanyelvét”. Az óvodában szerzett irodalmi élmények és a népköltészet értékkövető hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát meghatározzák.

5.3.3. Ének, zene, népi játék, tánc

*„A hagyomány nem a hamu őrzése,
hanem a láng továbbadása”
(Morus Tamás)*

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös énekzenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközlés eszközeként, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Zenei nevelés célja

Az énekes játékok a zene megszerettetése, önálló, tiszta, éneklésre szoktatás. Zenei ízlés és mozgáskultúra formálása, készségek fejlesztése, zenei kreativitás fejlesztése. Az együttes játék, közös éneklés örömeinek megéreztetése.

Feladata

- ❖ a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése
- ❖ hagyományörző énekes népszokásokkal való ismerkedés, azok óvodai életbe, ünnepekbe való beillesztése (életkornak megfelelő szinten)
- ❖ zenei alkotókedv ösztönzése
- ❖ zenei ízlésformálás, mozgáskultúra fejlesztése
- ❖ pozitív érzelmek erősítése
- ❖ a zenei képességek fejlesztésén túl, zenét értő és szerető, egészséges lelkű, boldog emberré nevelés

A zenei nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

- ❖ Népi mondókák
- ❖ Dalosjátékok
- ❖ Zenehallgatás anyaga
- ❖ Énekes népszokások játéakai
- ❖ Készségfejlesztés zenei eszközei

Népi mondókák lehetnek: simogató, csiklandozó, dúdoló, ölbe vevő, lovagoltató, gyógyító, vigasztaló stb.

A dalos játékok 6 hangterjedelmű dalok: naphívók, esővárók, lánykérők, ludasjátékok, kifordulós és kapus játékok, sorsjátékok, stb.

Zenehallgatás anyaga: népdal, de lehet műdal is, más népek dala, klasszikus zene

Énekes népszokások: Hagyományos népi játékokból azok, melyeket a gyerekek sajátosságait figyelembe véve alkalmazhatunk. Szüret, vásározás, Márton-nap, Lucázás: luca búza ültetés, fiúk kotyolni járnak. Pásztorjáték: karácsonyra, farsang, kiszézés: téltemető mondókák, kiszabás égetés, komatálazás: barátságkötő játék, Pünkösddőlés: király és királynő választás, Lakodalmas játék: párválasztó, lánykérő játékok

Készségfejlesztés: egyenletes lüktetés, ritmus és dallammotívum visszaadása, a tempó, a dinamika, hangmagasság érzékeltetése, zenei hangsúlyok kiemelése. Hangszerek megismerése: dob, triangulum, cintányér. Népi hangszerek: köcsögduda, doromb, furulya, levélsíp, nádsíp, kereplő

Néptánc: egyszerű tánclépések, segítik a gyerekek mozgását, ritmusérzékének a fejlesztését.

A tevékenység differenciált szervezeti formái

Készségfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos formában eredményesebb szervezni. Énekes játékok kötött szervezésben. Zenehallgatás kapcsolódhat a különböző tevékenységekhez, a nap folyamán bármikor. Alkalmanként helyi művészek bevonásával házi koncert rendezése.

Néptánc: fakultatív foglalkozás, óvodán kívüli oktatóval.

Óvónő szerepe a folyamatban:

Az óvónő tisztán és szívesen énekeljen

Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (légkör, hely, idő). Igényesen, életkornak és az adott csoport készség szintjének válogassa össze a zenei és készségfejlesztő anyagokat

(hallásfejlesztés, ritmusfejlesztés, mozgáskultúra) zenei élmények nyújtásával tartsa ébren a gyerek zenei érdeklődését, szerettesse meg a zenét. Teremtsen lehetőséget a zenei alkotókedv, a zenei önkifejezés gyakorlására. Gyerekekkel ismertesse meg a népi hangszereket is. Gyakran énekel, mondókázik, motiválja a gyerekeket körjátékra. Az ünnepvárás és készülődés hangulatát zenei eszközökkel fokozza.

Zenei tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

- ❖ Ölbe vevős mondókák személyes kontaktust teremtenek, pozitív érzelmeket keltenek, fontos szerepet játszanak a bizalom kialakulásában
- ❖ Az élethez igazított dalok, mondókák segítik értelmezni a világot
- ❖ Dramatikus énekes játékok a felnőttek viselkedési szokásait adják vissza (fiúk küzdő szellemisége, a lányos mozgás „illem” tökéletesedik)
- ❖ A tánc fejleszti a harmonikus, összeszedett, fegyelmezett, mozgást, oldja a gátlásokat
- ❖ A zene jótékonyan hat a gyermek érzelmvilágára, felkelti zenei érdeklődését, alkotókedvét
- ❖ A magyar népzene hallgatása segít kiteljesíteni a gyermekek világképét

Anyanyelvi nevelés feladatai a zenei tevékenységekben

A mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt a szavak szép, pontos kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére (választékos kifejezések, párbeszéd) A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

A gyerek egyéni megszólalásának bátorításával (felelgetős énekes játékok) nő az önbizalma.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek tudják a mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat, tisztán, szép szövegkiejtéssel mondani, énekelni. A tempó a természetes járásnak megfelelő. Élvezettel játszanak énekes játékokat, azokat biztonságosan el tudják kezdeni csoportosan, egyénileg is. Gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni. Kezdeményeznek mondókázást, dalosjátékokat. Egyszerű dallamotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is. Felismerik a magas és a mély éneklés

közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban, mélyebben énekelni, dalt kezdeni. Tudják a jól ismert dallamokat éneklés közben térben, kézzel mutatni.

Felelgetős játékokat két csoportban az óvónő segítségével is el tudnak énekelni.

Tisztán énekelnek vissza dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is. Ismerik a halk és a hangos közötti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.

Felismerik a dallamot dúdolásról, sajátos kezdő vagy záró motívumokról. Tudnak dalokat – hallható jelre – hangosan, majd magukban énekelni, rövidebb, hosszabb dallammotívum váltakozva történő elbújtatásával.

Érzékenyek a természet és környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit beszédhangon is.

Ismernek néhány hangszert (népi hangszert is), ismerik hangjukat, megszólaltatásuk módját. A jól ismert dalokat, mondókákat, jellegzetes ritmusuk alapján felismerik, képesek eltapsolni éneklés nélkül, belső hallás alapján. Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közötti különbséget. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak. Összehasonlítják az énekléssel, mozgással mutatják a gyorsabbat, lassabbat. Úgy mozognak, tapsolnak, beszélnek, hogy tempókülönbséget más fogalompárokhoz is összekapcsolják (magasan-gyorsan, mélyen-lassan, halkán-gyorsan, hangosan-lassan)

Egyöntetűen körbejárnak szép – kicsit oldalt fordított – testtartással, kézfogással.

Egyszerű játékos, táncos mozdulatokat, lépéseket esztétikusan végeznek (pl. dobantás, átbújás, forgás, kifordulás).

Élvezettel tudnak zenét hallgatni.

Összegzés:

A gyerekek zenei képességeinek alapozását sokrétű zenei eszközrendszer segíti. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szól. A mondókák, népi játékok, népdalok hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

A program erre a néphagyományra építkezve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyereket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá világukat.

5.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

*„Minden gyerek zseninek születik,
de, hogy azzá lesz-e,
az függ a körülményektől is?”*

(Polgár László)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi-munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képiplasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeiteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi-munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Vizuális tevékenységek célja

- ❖ Alakuljon a gyerekek kez ügyessége, vizuális alkotóképessége
- ❖ Kreativitás fejlesztése
- ❖ Formálódjanak a vizuális alkotáshoz szükséges készségek
- ❖ Váljanak befogadókká a múlt és a jelen értékei iránt

- ❖ Az alkotásra való igény kialakítása
- ❖ Alapozódják a „művészi látás” képessége.

Feladata

- ❖ A hagyományos óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett, ismerjék meg és használják a régi gyermekek játékkészítő, és a népi kismesterségeket őrző emberek eszközeit, technikáit.
- ❖ A szép iránti nyitottság, természeti és tárgyi környezetünkől jövő élmények befogadására, környezetünk esztétikus alakítására való fogékonyság megalapozására
- ❖ Fantáziavilág, képzelet gazdagításával a saját elképzelések, az alkotó önkifejezés fejlődésének segítse
- ❖ Az ábrázoló tevékenységgel örömteli cselekvést éljen át a gyerek.

Vizuális tevékenységek tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

- ❖ Képalakító tevékenységek ceruzával, festéssel, zsírkrétával, ragasztással, karcolással, nyomattal
- ❖ Jelenjen meg az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése
- ❖ Plasztikai alakítás (anyagok alakíthatósága – pl. gyurmázás, origami – különböző anyagok felhalmozódása, ajándékkészítés, bábkészítés, játékkellék készítése)
- ❖ Építés (tér alakítása, átrendezése)
- ❖ Népi technikák agyagozás fonal használattal: sodrás, fonás, szövés, fonalkép, hímzés
- ❖ rongy felhasználásával: szövés, textilkép
- ❖ egyéb: írókázás, batikolás, növény szövés, koszorú kötés, gyöngyfűzés, gyöngyszövés, termésekből báb, hangszer, kép, mézeskalács sütés

Óvodánk életét színesítő alkalmak

- ❖ Karácsonyi vásár az elkészült alkotásokból
- ❖ Barkácsdélután szülőkkel
- ❖ Kiállítás rendezése az elkészült munkákból

Óvónő szerepe a vizuális tevékenységekben

- ❖ Megfelelő hely biztosítása az alkotómunkákhoz, illetve az elkészült alkotások tárolásához
- ❖ Elegendő idő, és pozitív, a tevékenységet bátorító légkör (kötetlen formában kezdeményez, akár több napon át tartó tevékenykedés lehet)
- ❖ eszközök biztosítása, ill. biztonságos használatának elsajátítása ill. megtanítása
- ❖ A gyermekek fejlettségi szintjének felmérése
- ❖ Sokoldalú, változatos tevékenységek biztosítása
- ❖ Új technikák kipróbálása, megfelelő alkalmazása
- ❖ Hagyományos technikák megismerése
- ❖ Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikus alakítására, esztétikai élmények befogadása
- ❖ Vizuális látásmód fejlesztése
- ❖ természetes anyagok gyűjtése, vagy vásárlása: termékek (gesztenye, csuhé, zöldségek stb.), növények (nád, szalma, vessző), állati eredetű (gyapjú, toll, viasz, bőr), textilek, fonalak, agyag, kavics stb.
- ❖ alkotómunka közben és után az esztétikus környezet iránti igény kialakítása
- ❖ szülők bevonása a gyűjtésbe, közös alkotásokhoz, kiállításokhoz
- ❖ ízlésformálás
- ❖ A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

- ❖ Kialakul helyes ceruza és eszközhasználatuk
- ❖ Emberábrázolásuk, teljes alakos, részletes
- ❖ Képet alkotnak elképzelés vagy emlékezet alapján
- ❖ Alkotókedvük erősödik, önbizalmuk nő

- ❖ A felhasználásra kerülő anyagok használatának hatására fejlődik találékonyosságuk, fantáziájuk, kreativitásuk
- ❖ Töreksenek a teljes felület kitöltésére, változatos szín és díszítőelemek használatára, tiszta munkára
- ❖ A népi technikák, ősi mesterségek megismerése a magyarságtudatot erősítik
- ❖ A maguk által készített játékok színesítik játéktevékenységüket, miközben finommotorikus készségük fejlődik

Anyanyelvi nevelés feladatai a vizuális tevékenységekben

A tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozással a spontán beszéd formáinak fejlesztése (megszólítás, szándéknyilvánítás, véleménynyilvánítás, döntés, ábrázoltak szóbeli elmondása, eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatása utáni élmények megbeszélése). Szókincsbővítés.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket. Egyéni módon jelezni tudják az elemi térvizonyokat. Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl.: nyuszi, cica). Emberábrázolásukban megjelenik a részformák (pl.: szemöldök, szempilla, fülbevaló stb.). Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket. Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.

Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl.: papírhajtogatás, nyírás, ragasztás). Önállóan díszítenek.

Az óvónő irányításával képesek az anyagok alakíthatóságának szabályait felismeri betartani. Bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében.

Örülnek egyéni és közös kompozíciójuknak. A közös munkák értékelése során saját műveikkel kapcsolatos szóbeli véleményt nyilvánítanak, megfogalmazzák értékítéletüket. Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne. Szívesen készítenek

ajándéktárgyakat. Az eszközöket képesek önállóan elővenni, tisztántartásukban, elrakásukban közreműködnek.

Érdeklődnek az új technikák megismerése iránt, szívesen megismerik azokat.

Összegzés

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, önkifejezés, öröm forrása a gyermek számára. A változatos cselekvések biztosítják a gyermek alkotókészségének fejlődését. A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek gyakorlása által gazdagodnak.

A természetes anyagok sokrétű lehetőséget biztosítanak a manuális tevékenységek gyakorlására. A népi kultúra tárgyai, forma és színvilága ma is követendő modellt állítanak elénk. Megerősítő légkörű környezetben a gyermek szívesen alkot. Alkotómunkájának eredményei személyiségének fejlődését tükrözik.

5.3.4.1. A környezet esztétikája

Célja

Esztétikus környezet kialakítása, fenntartása.

Feladata

Megteremti az egyensúlyt a régi és a mai világ között, értékmegőrző, értékkövető szerep által. Megláttatni a szépet a környezetben. Ízlésformálás.

Óvónő szerepe

- ❖ Személyes példájával modell a gyerek és szülő számára
- ❖ Öltözködésével is jelzi a napok, tevékenységek másságát (pl. jeles és ünnepnapokon).
- ❖ A csoportszoba berendezését, díszítését ízlésesen formálja.
- ❖ Teret ad régi idők használati tárgyainak
- ❖ Szereti a rendet, ebben a gyerekek tevékeny részvételét is kéri.

A környezet esztétikájának személyiségfejlesztő hatása

A gyerekek is ügyelnek környezetük rendjére, tevékenyen részt vesznek annak rendben tartásában (pl. tevékenységek után, ünnepekre készülve). Ügyelnek ruhájuk rendezettségére, alkalomhoz illő ruha viselésére. Kialakul esztétikai ítéliképességük.

Összegzés

A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére. Esztétikai ítéliképessége fejlődik.

A néphagyomány ápoló szemléletű nevelés része, hogy a gyermekek maguk is tevékeny részesei lesznek környezetük, óvodájuk rendben tartásában, esztétikus alakításában.

5.3.5. A külső világ tevékeny megismerése

*„A gyermekeket elsősorban nem az neveli
amit mondanak nekik,
hanem az amit látanak, amiben élnek”
/Csőgl János/*

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Célja

- ❖ Szűkebb és tágabb lakókörnyezet megismerése, szülőföldhöz való érzelmi viszonyulás alapozása
- ❖ A néphagyományok az ehhez kapcsolódó tárgyi kultúra megismerése, értékeinek hangsúlyozása
- ❖ Szűkebb és tágabb természeti környezet megismerése
- ❖ A környezettudatos magatartás megalapozása, szokásrendszer kialakítása
- ❖ A környezet megismerése közben mennyiségi formai, méretbeli, térbeli, síkbeli, tapasztalatok szerzése.

Feladata

Az élő és élettelen világ változásainak megfigyelése, megfigyeltetése az évszakok körforgásában. A család a közösség mint összetartó erő, érzelmi kapocs – szemlélet megalapozása

Tárgyi épített környezetünkben való eligazodás segítése, szabályok megismerése, baleset megelőzés.

Megteremti a környezeti nevelés és a néphagyomány ápolás helyi feltétel- és tevékenységrendszerét amelyben a gyerek egyénileg és közösen új ismeretekhez juthat.

Természet- és környezetvédelem a gyerek életkorának megfelelő szinten szemléletformálás kommunikációs készség fejlesztése.

Környezeti nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományhoz

Hagyományos óvodai ismeretanyag a család, az óvodai környezet, emberi test, sport, foglalkozások, közlekedés, napszakok, évszakok, állatok, növények, színek, intézmények az óvoda környékén, anyagok.

- ❖ Család: családtagok, neveik ismerete, család lakcíme, otthon berendezése, otthoni munkák, szülők foglalkozása
- ❖ Óvodai környezet: csoportok, óvoda helyiségei, óvodai dolgok, óvoda környezetében lévő intézmények: posta, bolt, művelődési ház, iskola, egészségügyi szolgálat, gyógyszertár. Környezetükben lévő esztétikai alkotásokkal: szobrok, Szt. István park, Falumúzeum.

- ❖ Emberi test: testrészek, érzékszervek ismerete, funkciójuk. Mozgás a sport, egészségmegőrzés, tisztálkodás, vitamindús étkezés. Betegség, orvos, orvosság. Egészségünk érdekében dolgozó emberek munkájának megismerése.
- ❖ Közlekedés: gyalogos közlekedés szabályai, járművek csoportosítása funkciójuk alapján (személyszállítás, teherszállító) közlekedésük helye alapján (földi, vízi, légi). Tegyenek összehasonlítást nagyságuk, gyorsaságuk szerint. Közlekedésben dolgozók munkája.
- ❖ Évszakok: szépségeinek, jellegzetességeinek megfigyelése. Időjárás változásai, öltözködésünkkel való összefüggés tudatosítása a különböző évszakban. Növények változásai, állatok viselkedése, emberi tevékenységek.
- ❖ Idő: Hónapok, napok, napszakok
- ❖ Állatok: tulajdonságaik megismerése, csoportosításuk különböző szempontok alapján (külső jegyeik, életmódjuk, életterük, földrajzi helye, hangjuk).
- ❖ Növények: megismerésük, csoportosításuk (gyümölcs-zöldség-virág). Megfigyelések, tevékenységek szervezése évszakokhoz kapcsolódóan.
- ❖ Színek: alapszínek, azok árnyalatai, ismerete, színek keverése
- ❖ Anyagok: környezetünkben található tárgyak anyagainak megismerése, megnevezése. Csoportosítások (élő-élettelen, halmazállapotuk, keménységük, súlyuk, éghetőségük, mágnesezhetőségük)

Az ember a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak, ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek erősítik:

- ❖ Az évszakok változásaiból adódó, időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve.
- ❖ Időjárás változásaiból fakadó a hagyományok, népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok (pl.: palántanevelés, növényápolás, udvarrendezés)
- ❖ Hagyományos népi tevékenységek: termések, gyógynövények gyűjtése, szüretelés, befőzések
- ❖ Rendszeres környezetmegfigyelő séták (természeti és hagyományos tárgyi emlékeinkkel való ismerkedés)
- ❖ Állatok gondozásának megfigyelése, téli és nyári gondoskodás a madarokról (Madárbarát Óvoda)
- ❖ Jeles napok, ill. néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink előtti készülődések

- ❖ Környezettudatos viselkedés megalapozása (pl. óvodai projektek szervezése Állatok világnapján, Föld napján, szelektív hulladékgyűjtés tudatosítása)
- ❖ A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyerekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

- ❖ csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel
- ❖ célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés
- ❖ a természet kincseinek alkotó módon történő átalakítása (pl. termésbáb)
- ❖ a természet kincseinek gyűjtögetése, nézegetése, válogatása, játékokban való felhasználása (pl. kavicsok, csigaházak stb.)

Környezetvédelem

Védjük közvetlen környezetünket (a Földünket, a vizeinket a levegőt, az élővilágot)

Kirándulásokat, játékos vetélkedőket, kiállításokat szervezünk, kertészkedünk, udvart gondozunk.

A környezettudatos magatartás kialakítása érdekében megismerkedünk a szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás fontosságával. Komposztálunk.

Óvodánk madárbarát óvoda, odukat helyezünk el a fákra, hogy a madarak költő helyet biztosítsunk. Madáritatót alakítottunk ki a kiskertben, télen etetjük a madarakat.

Sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását.

Az élővilág sokoldalú megfigyelésévek, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyerekek eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell.

Óvónő szerepe a külső világ megismerése nevelés folyamatában

Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

- ❖ Néphagyományok, tárgyi kultúra, természeti szépségeink megismerése, tapasztalatszerzési lehetőségek, tervszerű biztosítása (konkrétumok megtervezése)
- ❖ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a társas kapcsolatokban és a környezet alakításában (irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével tevékenységekből adódó tapasztalatok közös összegzésével)
- ❖ A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire épít
- ❖ A gyerekek által használt tárgyi eszközöket hozzáférhetően, biztonságosan helyezi el.
- ❖ Törekszik az élő és élettelen világ sokoldalú megismertetésére
- ❖ Ráirányítja a figyelmet a régi népszokásokra
- ❖ Alakítja a tiszta, rendezett környezet iránti belső igényt
- ❖ Hagyományos népi életmódot megismertető, vagy környezetalakító munkákat szerez a családtagokkal együtt (pl: udvarrendezés, palántaültetés, hazánk nevezetességeit megismerő közös családi óvodai kirándulások, jeles napokhoz fűződő szokások közös megtartása)
- ❖ Megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel
- ❖ A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Környezet személyiségfejlesztő hatása

- ❖ A gyerekek tapasztalatokat szereznek a természetben megfigyelhető változásokról
- ❖ Észreveszik a természetben található kincseket
- ❖ Környezettudatos magatartásuk megalapozódik
- ❖ Ismerkednek növényekkel, házi-, erdei és vadállatokkal
- ❖ Képesé válnak a környezetünkben található élőlények óvására, védelmére, életkornak megfelelően ezek gondozására
- ❖ A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteket szereznek
- ❖ Alapvető képességeik fejlődnek
- ❖ Erősödik akaratuk, önfegyelmük
- ❖ Közös tevékenységek során megtanulják az egymáshoz való alkalmazkodást, különbözőségek elfogadását növekszik türelmük
- ❖ A különböző eszközök, tevékenységek megfigyelése, megtapasztalása által nő bennük az emberi munka megbecsülése
- ❖ Megtanulják, hogy a gondosan végzett munka meghozza gyümölcsét
- ❖ Kialakul bennük a hagyomány tisztelete
- ❖ Megfelelő testi-, lelki-, szociális érettséget érnek el, ami az iskolakezdéshez szükséges

Anyanyelvi nevelés feladatai a környezeti nevelésben

- ❖ A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének tevékenységeiben célként és eszközként egyaránt megvalósítható
- ❖ A megtapasztaláson alapuló megismerés, ismeretszerzés sokoldalú biztosításával a gyerekek aktív és passzív szókincsének gyarapítása
- ❖ A beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása
- ❖ A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyerekek alkalmazzák a köszönés, megszólítást, bemutatkozást, véleménynyilvánítást, szándékaik kifejezését.
- ❖ Kifejezhetik gondolataikat, érzéseiket, észrevételeiket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Magabiztosan tevékenykednek közlekednek az óvoda helységeiben, kommunikálnak társaikkal és az óvoda felnőtt dolgozóival. Tudják óvodájuk nevét.

- ❖ Tudják családjuk nevét, családtagjaik pontos nevét, lakcímét, foglalkozását, saját születési helyüket és idejüket.
- ❖ Ismerik testrészek neveit, funkciójukat, igényesek testük tisztaságára
- ❖ Ismerik a környezetükben lévő intézményeket szolgáltatásokat
- ❖ Gyakorlottak a közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket (vízi, légi, szárazföldi)
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemzőiket
- ❖ Ismerik az égitesteket
- ❖ felismerik az időrendiséget, a különböző időegységeket, nappalok, éjszakák váltakozását.
- ❖ Ismerik a hagyományokat, jeles napokhoz fűződő szokásokat
- ❖ Ismerik a háziállatok, vadállatok jellemzőit azonosságait különbségeit (élőhelyeit, életmódjukat, táplálkozásukat
- ❖ Ismerik a környezetükben található növényeket
- ❖ Ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat, lehetőség szerint gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit
- ❖ Óvják környezetük tárgyi és természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk
- ❖ A megfigyelésből adódó tapasztalataikat el tudják mondani, mesélni
- ❖ Ismernek foglalkozásokat (pl. orvos, rendőr, tűzoltó)
- ❖ Ismerik az élővilág változásai a születéstől a növekedésen, fejlődésen át a pusztulásig
- ❖ Tisztában vannak a társas kapcsolatok alakításának szokásaival, az együttélés szabályaival, az emberi érzelmekkel
- ❖ Ismerik a színeket, azok árnyalatait
- ❖ Természetes és mesterséges anyagokat megnevezik, tudják jellemző tulajdonságaikat
- ❖ Felismerik a természetben előforduló hangokat (állatok, időjárás)

Összegzés

- ❖ A külső világ megismerésének folyamatában a gyermek cselekvésein, érzelmein keresztül szerzi az ismereteket.
- ❖ A néphagyományörzésből és a természet közelségéből fakadó élmények eljuttatják őt a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyományok tiszteletéhez.

5.3.5.1. Matematikai tartalom

*„A természet is a matematika nyelvét beszéli.
Aki ki van zárva ebből a bűvös birodalomból,
nem érheti fel észsel a természet rendjének
jelentőségét”
/Paul Davies/*

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakí, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Célja

A környezet megismerése során szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat ismereteket, amelyek megalapozzák az iskolai élet megkezdéséhez szükséges kompetenciákat.

A matematikai nevelés szoros összefüggésben áll az életre neveléssel. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése természetes napi szituációkban valósul meg. A különböző tevékenység végzése közben megismerkednek a közvetlen és tágabb környezet viszonyaival.

Feladata

- ❖ az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában;
- ❖ a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása;
- ❖ a gyermekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése;
- ❖ olyan tudatosan összeválogatott eszközkészlet és tevékenység biztosítása, amely felkelti a gyermekek érdeklődését; és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzését;

- ❖ a komplex matematikai ismereteket szerző, alkalmazó foglalkozásoknak vagy a kötetlen kezdeményezéseknek mindig támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;

A környező valósággal való ismerkedés során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben, játékukban megjelenik a matematika:

- ❖ párosítanak, halmazokat képeznek, számlálnak
- ❖ összehasonlító méréseket végeznek
- ❖ sorba rendeznek adott tulajdonság vagy szabályozottság szerint
- ❖ tapasztalatokat szereznek a geometria világából, síkbeli és térbeli alakzatokról
- ❖ ismerkednek a tükörképpel (szimmetriával)
- ❖ gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást

Óvónő szerepe a matematikai tartalomban

- ❖ Matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységben való alkalmazása (spontán helyzetek tapasztalatszerzésre való felhasználási alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, „problémahelyzetek” teremtése, egyéni fejlődés nyomon követése, differenciált fejlesztés lehetőségeinek kiaknázása)
- ❖ A kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradt gyerekekre, egyénre szabott képességfejlesztést végezzen.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére – Matematikai tartalom

- ❖ Felismerik a környezetükben lévő matematikai összefüggéseket
- ❖ Biztonságosan mozognak a 10-es számkörben
- ❖ A halmazokkal való műveletekben járatosak (összehasonlítás mennyiség, nagyság, forma, szín szerint)
- ❖ Megoldanak alapvető probléma helyzeteket, felismerik az összefüggéseket
- ❖ Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat
- ❖ Matematikai ismereteiket, összefüggéseket tevékenységeikben is tudják alkalmazni
- ❖ Felismernek alapvető geometriai formákat, azonosságok, különbözőségeket
- ❖ Térben és síkban jól tájékozódnak, irányokat megkülönböztetnek. Papíron való tevékenységnél kialakul a balról jobbra való haladási irány követése

- ❖ Képesek jól ismert tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- ❖ Összehasonlításukat szóban kifejezni, mások megállapításainak igazságát megítélni
- ❖ Tudnak számolni 10-es számkörben
- ❖ Elő tudnak állítani bontással, hozzáadással, más rendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet
- ❖ Képesek 2 halmazt párosítással összemérni
- ❖ Értik és helyesen használják a halmazokkal mennyiségekkel kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat
- ❖ Képesek hosszúságokat összemérni, mennyiségben kifejezni
- ❖ Azonosítani tudnak egyező alakú, helyzetű tárgyakat, síkbeli alakzatokat, megépíteni másolatukat
- ❖ Képesek kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat eltérő nagyságú és színű elemekből is
- ❖ Képesek geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni térbeli és síkbeli alakzatokat, megnevezni azok tulajdonságait
- ❖ Értik és követni tudják a téri és síkbeli irányokat illetve helyeket kifejező névutókat. Jobbra-balra irányokban is magabiztosan tájékozódnak

Összegzés:

Matematikai tapasztalatszerzéssel pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.

Minden matematikai tapasztalat játékos formában, a gyerekek igényeihez, ötleteihez igazodva történik.

5.4 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

– összegző –

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá

szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- a) az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- b) megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- c) a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- a) érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- b) elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a

környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

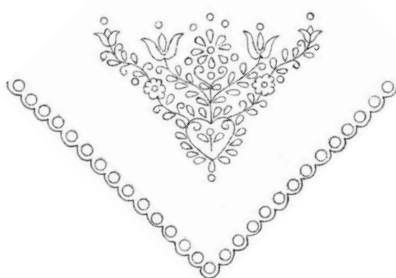
A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvodánk a következő intézményekkel, társadalmi csoportokkal, személyekkel tart kapcsolatot:

Család

Jegyző

Gyermekjóléti szakszolgálat

Önkormányzat

Nevelési szakszolgálatok

Gyermekorvos, védőnő

Iskola

Művelődési ház

Könyvtár

A kapcsolattartás rendszerében első és legfontosabb helyen áll a **család**.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események ünnepek, családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az intézményben jó hagyományai vannak a családdal való együttműködésnek. Mindhárom nevelési szintén alapvető tényezői, az óvodapedagógusok, a gondozónő és a szülők tudatában kell hogy legyenek annak, hogy **együtt felelősek** azért, hogy a gyermekek az óvodában, a bölcsődében és a családban jól érezzék magukat és személyiségük alakulása a lehető legpozitívabb legyen.

A gyermekek nevelésében a pedagógusok és a szülők között **hatékony munkamegosztás** kialakítása szükséges. Az intézmény és család **mellérendelt** szerepet játszik a gyermek személyiségének, testi, szellemi és szociális fejlődésének, fejlesztésének feladatrendszerében.

„Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól, a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az intézmény, illetve a család teremt meg. Figyelembe kell venni a családok sajátosságait, szokásait az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.”

A kapcsolatépítés érdekében történő alapvető fejlesztési, cselekvési tennivalók:

- ❖ Helyi családi viszonyok felmérése.
- ❖ A család szocializációs szerepével foglalkozó jelentős magyar kutatási eredmények megismerése.
- ❖ Az intézmény és szülők közös cselekvési programjainak kidolgozása (szülői fórumokon).
- ❖ Az intézmény és a szülők **együttműködési rendszerének** kidolgozása.
- ❖ A pedagógusok és szülők **nevelési kultúrájának** emelése.
- ❖ A pedagógusok és szülők kapcsolatának középpontjában mindig a gyermek álljon.
- ❖ A pedagógusok lényegesen hatékonyabb segítséget nyújtsanak a szülők számára a családi neveléshez (ilyen témájú szakkönyvek ajánlása, kölcsönbe adása).
- ❖ A pedagógusok jobban ismerjék a felnőtt életkori sajátosságait.
- ❖ A szülők jobban ismerjék a pedagógusok tevékenységét és törekedjenek a pedagógusokkal való szót értésre.
- ❖ Magyarázzuk meg szemléletes, világos megfogalmazásokkal, és tegyük számukra érthetővé az óvodai bölcsődei nevelési – oktatási célokat.
- ❖ Az együttműködés legyen folyamatos, ne csak időszakos cselekvések során forduljon elő mint pl. : a szülői értekezlet.
- ❖ A pedagógusnak tudnia kell, hogy a szülők mit várnak az intézménytől, és ők milyen segítséget képesek nyújtani a családi nevelés eredményesebbé tételéhez.
- ❖ A szülők között végezzenek vélemény kutatást és az eredményeket dolgozzák ki.

A nevelési helyzet felmérése az óvoda bölcsőde és a család kapcsolatának fejlesztésében:

- ❖ rétegcsoport megbeszélés (pl.: veszélyeztetett gyermekek szülei) szükség szerinti időközönként csak igen indokolt esetben
 - levelezés
 - szülői közösség működésének biztosítása
- ❖ szülői fórumok a szülők igénye szerint
- ❖ „munkadélutánok” aktuális eseményeket megelőzően,
- ❖ óvodai ünnepélyek a szülők bevonásával (helyi nevelési program)
- ❖ közös kirándulások a családokkal
- ❖ játszó – munkadélutánok

Az együttműködés módszerei:

- ❖ tájékoztatás, tájékozódás,
- ❖ beszélgetés, párbeszéd,
- ❖ megbeszélés,
- ❖ nevelési tanácskérés, adás,
- ❖ felkérés, megbízás.

Az együttműködésben egyértelmű a mellérendelt viszony. Az óvodának bölcsődének, és a családnak egyaránt fontos közlendője van a másik fél számára. Társadalmilag és a nevelésben mindketten egyenjogúak. (Kölcsönösen kicserélik-e a nevelési tapasztalataikat.)

A szülői szervezet ellátja a szülői képviselőt, amely működési feltételeit, feladatait, az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki.

Az óvodai, szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki tanulói jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Megállapításáról tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót. A gyermekek, tanulók nagyobb csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet, a nevelési- oktatási intézmény vezetőjétől, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője, tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

Továbbá az óvoda kapcsolatot tart azokkal az **intézményekkel**, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és

az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Rendszeres kapcsolatot tartunk:

- ❖ a testi és szellemi, valamint erkölcsi fejlődésben veszélyeztetett óvodásaink érdekében:
 - jegyző,
 - gyermekjóléti szakszolgálat,
 - gyermekorvos, védőnő
- ❖ értelmi fejlődésben lassúbb ütemben haladó, lemaradó gyermek fejlesztése kapcsán:
 - nevelési szakszolgálatokkal.
- ❖ az óvoda zavartalan működésének biztosítása kapcsán:
 - önkormányzat, polgármesteri hivatal.
- ❖ vezetői és testületi szinten:
 - általános iskola

Programunkban leírt hagyományok megismeréséhez nagy segítséget adhat a helyi Vankóné Dudás Juli Emlékházzal való kapcsolat tartása. Az ott kiállított használati és berendezési tárgyak betekintést engednek dédszüleink életébe, kultúrájába. Az ünnepeket, házi- és házkörűli munkákat, hagyományokat valóságű festmények szemléltetik. Az emlékházban megrendezésre kerülő programokon óvodánk lehetőség szerint részt vesz.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőség szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

7. GYERMEKVÉDELEM, ESÉLYEGYENLŐSÉG

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír.

A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő család. Nőtt a munkanélküliség és ezzel arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett.

Gyermekeink zavartalan fejlődéséért, a szociokulturális ártalmak enyhítéséért felelősek vagyunk. Az óvodai gyermekvédelmi munka magába foglalja a minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztését. Ennek alapja a gyermek és környezetének alapos megismerése. Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú célja a helyi sajátosságok ismeretében. Mentálhigiéniai óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás gyermekre kiterjedő preventív tevékenység szervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

Más szociális ellátáshoz hasonlóan a gyermek- és ifjúságvédelem két nagy területre bontható:

- a) alapellátás
- b) szakellátás

A gyermekvédelem elsődlegesen meghatározó szerepe a prevenció. A jelentősége: biztosítja a gyermek testi, lelki, szellemi, erkölcsi fejlődésének feltételeit, megteremti a lehetőséget a nem megfelelő családi környezetben élő gyermekeket veszélyeztető okok, ill. ezekből eredő káros hatások megszüntetését.

A veszélyeztető tényezők ritkán jelentkeznek, váratlan és súlyos formában ezért van jelentősége a kellő időben történő beavatkozásnak.

Legfontosabb feladatunk a felderítés, jelzés, nyilvántartás.

Érdekünk a folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, szülők felé tanácsok, javaslatok adása nem bántó és sértő módon.

Minden év kezdetén felmérjük gyermekeink családi helyzetét, megvizsgáljuk az egészségügyi vagy szociális veszélyeztetettség okait. Nyilvántartásba vesszük az intézménybe járó hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekeket.

Kapcsolatot tartunk a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Megyei Nevelési Tanácsadóval. Közreműködünk a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésében.

Tájékoztatást nyújtunk arról, kit lehet megkeresni gyermekvédelmi problémákkal kapcsolatban. Felvilágosítást adunk az igénybe vehető segélyekről, térítési díjkedvezményről.

Gyermekvédelmi programjának célja, feladatai:

A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége s ebben az intézmény kiegészítő szerepet játszik.

Gyermekvédelmi programunk tartalma:

Hátrányos helyzetű gyermek:

Alapvető szükségletei kielégítéseik lehetőségük korlátozott. Családja szűkebb társadalmi környezet az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat. Normálisan fejlett, fiziológiailag nem sérült.

Segítése:

Támogatással, sikerélményhez juttatással, lehetőség szerint társadalmi integrációval (programokba, rendezvényekbe való bevonással).

Veszélyeztetett gyermek:

Testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy gondozó környezet nem biztosítja, Hátrányos helyzet legsúlyosabb esete.

Segítése:

Szakemberek által nyújtott támogatás, fejlődési lehetőségek javítása, anyagi segítség, meleg érzelmi légkör biztosítása.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek:

Differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése érdekében biztosítani kell az intézményben logopédus alkalmazásával a speciális fejlesztést, illetve a Nevelési Tanácsadóval és a Szakértői Bizottsággal való kapcsolatrendszer keretében nyújtunk további segítséget. Minden gyermek részére térítésmentes szolgáltatásként biztosítjuk a folyamatos egészségügyi ellátást. A gyermekjóléti szolgálatnál, az önkormányzatnál kezdeményezzük a szociális helyzet alapján adható kedvezmények, ingyenes ellátások biztosítását a rászoruló családoknak.

Feladataink

A gyermek a nevelőtől nagyobb figyelmet kapjon. Szülői értekezletek, fogadó órák, családlátogatások, közösségi életbe bevonása. A család és nevelő jó, bizalmas kapcsolatának megteremtése, hogy a szülő és a nevelő is elmondhassa az észlelt problémákat. Meg kell győzni a szülőt a helytelen nevelési módszeréről. Támogatásokról felvilágosítást adni, segíteni. Szükség esetén a gyermeket az egyéni bánásmódban részesíteni.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos egyéb feladataink:

Gyermekvédelmi továbbképzéseken való részvétel,
Szükség esetén családlátogatás,
Nyilvántartásba vett gyermekek egyéni fejlődésének értékelése,
Gyermekeink gyermekvédelmi szempontból való nyilvántartása,
A tanköteles korú gyermekek felkutatása.

A kapcsolattartás formái

Családlátogatás
Szülői értekezlet
Egyéni elbeszélgetések logopédussal, gyermekorvossal, védőnőkkel

7.1. Szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Óvodánkban is fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek helyzetéből adódó szociális hátrányok enyhítéséért tevékenykedjünk. Biztosítani szeretnénk gyermekeink számára a nyugodt, biztonságos, tiszta, családi környezetet. Óvodapedagógusaink együttműködve a gyermekvédelmi felelőssel, az ehhez kapcsolódó szakemberekkel, intézményekkel folyamatos kapcsolatot tartanak a problémák enyhítése, megoldása érdekében.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

1. Környezeti okok, ill. családi körülmények

- ❖ elhanyagolás
- ❖ időhiány szülők részéről
- ❖ család életvitele, értékrendje
- ❖ nevelési hiányosságok

- ❖ kettős nevelés
- ❖ érzelmi sivárság
- ❖ szülők válása

2. Anyagi okok

- ❖ munkanélküliség
- ❖ szülő csökkent munkaképessége
- ❖ a keresetüket nem a család elengedhetetlen szükségleteikre fordítják

3. Egészségügyi okok

- ❖ születési rendellenesség
- ❖ tartós betegség
- ❖ idegrendszeri, pszichés zavarok
- ❖ higiénés hiányosságok.

Óvodapedagógusok feladatai:

A szociális hátrányok feltérképezése: családlátogatás, beszélgetés gyermekkel, szülőkkel.

A fennálló problémák jelzése a megfelelő szakember, intézmény felé a hátrányos helyzet enyhítése érdekében A hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek felvilágosítás, segítségadás

A gyermekek egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérése (védőnő, szakorvosok).

Tájékoztatás a családellátó tevékenységről, valamint szociális juttatásokról étkezési, tanévkezdési támogatás. Hatékony intézkedés, a gyermeket veszélyeztető helyzetben. A rászoruló gyermekeknek segítségnyújtás, gyűjtés: ruha, cipő, játék.

7.2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése

Törvényi háttér

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról kimondja, hogy

„Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdítása elsősorban állami kötelezettség, tekintettel az Alaptörvény

II. és XV. cikkére, valamint a Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira a következő törvényt alkotja:

1. § Az egyenlő bánásmód követelménye alapján, Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

2. § Az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket e törvény rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.”

Egyéb rendelkezések:

„27. § (1) Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,

a) amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy

b) amelynek megszervezéséhez az állam

ba) közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy

bb) közvetve - így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján - hozzájárul (a továbbiakban együtt: oktatás).

(3) Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen valamely személy vagy csoport

a) jogellenes elkülönítése egy oktatási intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban

b) olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

28. § (1) Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha az oktatást csak az egyik nembeli tanulók részére szervezik meg, feltéve, hogy az oktatásban való részvétel önkéntes, továbbá emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri.”

vagy csoportok alakítását; feltéve, hogy emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt, illetve államilag támogatott követelményeknek.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6.§ 2 (h) pontja kimondja, hogy

„Az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ. Az óvoda pedagógiai programja meghatározza a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.”

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések hosszú távú céljai

A helyi szükségletek, a jogszabályi követelmények és a támogatási rendszerhez történő illeszkedés együttesen határozzák meg azokat a célokat, amelyek mentén az óvoda haladhat. A hosszú távú céljaink egybeesnek azokkal a - társadalmi- célokkal, amelyeket többek között a közoktatási, az esélyegyenlőségi törvény, a vonatkozó rendeletek, a hazai és EU pályázati

források, a település esélyegyenlőségi programja, s nem utolsó sorban az országos és intézményi Óvodai Nevelési Program megfogalmaz. Azaz, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésének hosszú távú célja:

- ❖ a társadalmi kohézió erősítése,
- ❖ a hátrányt szenvedők társadalmi integrációja,
- ❖ élethosszig tartó tanulás megalapozása

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések közvetlen céljai

Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. Az IPR és az európai támogatással megvalósuló egyéb lépések, tehát nem szociális, hanem nevelési/pedagógiai irányultságúak. Minden lépés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő - a beiskolázhatóságot biztosító - fejlődését szolgálja.

Ennek részterületei:

- ❖ a szociális hátrányok kompenzálása
- ❖ az intézményi kapacitások fejlesztése-
- ❖ a pedagógiai munka, a pedagógiai kultúra megújítása, az innovációs hajlandóság erősítése.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A helyes és szükséges intézkedések alapja a tájékozottság. Minden óvodapedagógus feladata és felelőssége, hogy folyamatos kapcsolatot tartson óvodásaink szüleivel, a gondviselőkkel. A napi találkozások, beszélgetések mellett fontos szerep jut a családlátogatásoknak és szülői értekezleteknek. Normális körülmények között ebben a kommunikációs rendszerben fény derül az intézkedést igénylő problémákra. Fontos a gyermek, napi tevékenységének nyomon követése, a magatartás, viselkedés gyors változásának felismerése, esetleges sérülések észlelése. Figyelmeztető jelzés a társas kapcsolatokban megjelenő helytelen magatartás, viselkedési rendellenesség, a pszichés fejlődészavara. Szükség esetén szakembertől kell diagnózist, módszertani útmutatást kérni a szükséges intézkedések, tennivalók megállapításához. A veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, a pszichés fejlődési zavarokkal, egyéb fejlődési rendellenességgel küzdő gyermeknek is joga van egyéni fejlődési sajátosságaihoz igazodó pedagógiai környezethez.

7.3. Óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése

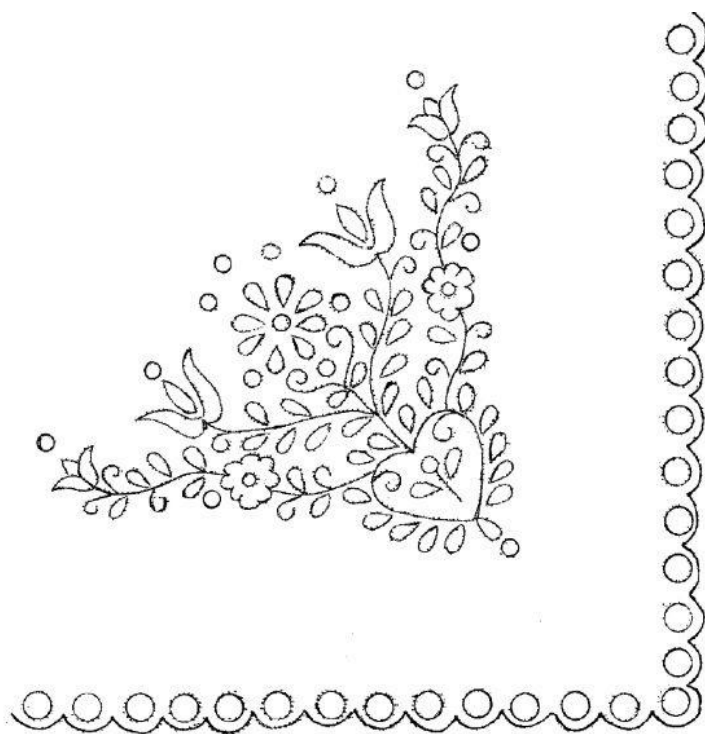
Célunk:

Minden hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek óvodába járásának elősegítése. Együttműködve a családdal, gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, szakmai és szakszolgálatokkal, segítő civil szervezetekkel.

Célunk még, hogy óvodai nevelő-fejlesztő munkánkkal segítsük az esetleges kulturális és szociális hátrányok leküzdését, biztosítsuk, hogy a ránk bízott gyermekek iskolaéretté váljanak.

Feladataink:

- ❖ A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett óvodás korú gyermekek felkutatása.
- ❖ Kapcsolat felvétele a családdal (meggyőzés az óvodába járás fontosságáról, bizalmas segítő kapcsolat kialakítása).
- ❖ Beóvodáztatás. (ingyenes étkezés felmérése, használt ruha adományozása, tanácsadás)
- ❖ Családlátogatás a gyermekvédelmi felelőssel.
- ❖ Érzelem gazdag, családi légkör kialakítása az induló csoportban, hátrányokkal küzdő gyerekek befogadása, elfogadtatása (személyes példaadás)
- ❖ Gyermekek fejlettségállapotának felmérése, ha szükséges a megfelelő szakszolgálathoz történő irányítása. Egyénre szabott, a gyermek fejlettségének, szükségleteinek megfelelő speciális fejlesztés, fejlesztőpedagógus bevonásával.
- ❖ A hátrányok csökkentésével az esélyegyenlőség növelése, iskolára való felkészítés.
- ❖ Nyitott óvodai működés fenntartása, szülői házzal való folyamatos kapcsolat építése, hiányzások minimalizálása.
- ❖ Jelzőrendszer működtetése védőnői hálózattal, gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal, iskolával, szakmai és szakszolgálatokkal, önkormányzattal, segítő civil szervezetekkel.
- ❖ Iskolai átmenet támogatás.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda Szülői Munkaközösségének képviselői:

A megkapott Nevelési Program összeszedett anyag, átlátható formában, mindenre kiterjedő részletességgel szól az óvoda nevelési elveiről, személyi és fizikai feltételeiről, melyek megfelelnek a valóságnak és hűen tükrözik a nevelés valódi folyamatát.

Nem tudunk és nem is szükséges hozzáfűznünk mást a programhoz

A nevelési programot az SZMK véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
dátum, aláírás

Módosítva:

„A pedagógiai program értékrendje összhangban van az Óvodai nevelés alapprogramjával, azzal az óvoda és gyermekképpel, azokkal az elvárásokkal, melyek ott kifejtésre kerültek. Intézményünk sajátossága a néphagyományőrzés, mely keretein belül a gyermekek életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően tevékenykedtetés, tapasztalás útján szereznek élményeket, tapasztalatokat. Ugy gondoljuk, hogy az őket körülvevő digitális világban szükséges hagyományaink, a nemzetünkre jellemző kultúra átadásának kiemelt fontossága, mellyel segítjük nemzeti identitástudatuk kialakulását.”

Módosítva a 77/2025. (IV.15.) Korm.rendelet, mely a 363/2012 (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés országos alapprogram módosítása miatt került sor.

Hétszínvirág Óvoda nevelőtestülete

A módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület elfogadta

Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma:/2025.

Hatálybalépés ideje: 2025.09.01.

.....
nevelőtestület nevében

.....
óvodavezető

Fenntartó: Egyetértek.
dátum

.....
polgármester

Ph.